

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési díj: Egész évre 16 frt. — Félévre 8 frt. — Negyedévre 4 frt.
Egy óra 1 frt 50 kr.

HIRDETÉSI DÍJ: Petit sora 6 kr. — Bélyegilleték: minden hirdetés után
30 kr. — Nyiltér: sora 25 kr.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

„Magyar Polgár” könyvnyomdája

(Belkőzp-utca 2. sz.)

Megjelenik minden nap, vasár- és ünnepnapok kivételével.

Használhatlan kéziratok nem adnak vissza.

Névtelenül beküldött közlemények nem közölhetők.

KOLOZSVAR, SEPTEMBER 1.

A közegészség ügye hazánkban.

A főváros nagy halandóságáról a minap szoltunk; de az országos közegészségügy sem áll ám jobb lábán, mint a fővárosé! Statistikai adataink s különösen az 1880. év végén megtartott népszámlálás eredménye, mely tíz év alatt alig másfél száz ezer főnyi növekedést tüntet fel, mikor körülöttünk az országok népessége itt-ott évenként is nagyobb arányban növekedik, mint hazánké egy évtized alatt, — igen szomorú világot vetnek közegészségügyi állapotainkra.

Ez a kérdés nem kerülte el a kormánykörök figyelmét sem. A közegészségügy terén nagyszabású intézkedéseket is rendelt el, meghozván a közegészségügyi törvényt s meghonosítván a kör-orvosok és kórházak intézményét, melyek az önkormányzat hatáskörébe helyezettek, úgy, hogy az államnak nagyobb megterhelése nélkül lehetségessé vált minden terület számára a legzökkenetesebb közegészségügyi személyzetről gondoskodni.

A közegészségügyi törvény meghozatalát alapos szaktanácskozás előzték meg, s német lapok is elismerik, hogy ez a törvény egyenlő színvonalon áll a legjelesebb külföldi közegészségügyi törvényekkel. De van egy nagy hibája: az, hogy a törvény végrehajtásáról igen hiányosan van gondoskodva. Mer valljuk be őszintén, szép az a megyei autonomia — elméletben, csak hogy a gyakorlat követelményeit a megyei ügyek iránt tanusított roppant indolencia igen gyakran elárvultat hagyja. És

így van ez, sajnos, a közegészségügygel is. A kör-orvosok és bábák választása, a gyógyszerárak feletti felügyelet, a kórházak fenttartása, a megye kezébe van adva és ez csak a legtrikább esetben részesíti azokat a megérdemelt figyelemben. Az eredménye ennek aztán az lesz, hogy a legtöbb helyen hiba van valamiben. Vagy az egészségügyi személyzet, vagy a gyógyszerár, vagy a kórház a legszerényebb igények alatt áll.

De a legnagyobb baj nem ebben, hanem magában a népben rejlik, melynek a közegészség követelményei iránt vajmi csekély érdeke van.

Ez az oka aztán annak, hogy egyes vidékeken, s lehet mondani, ország-észekben, oly barhár szokások tudtak meghonosodni s terjednek feltartóztatlanul, a melyek a halandóságot elremitő magas fokra engedik hágni. Például csak egy pár esetet hozunk fel. A munkás nép közt bevett szokássá vált, hogy mikor a nagy mezei munka van, s a kis gyermekeket nem lehet kivinni a mezőre, az asszonyok mákhéjat szoktak főzni, s azt adják inni a gyermeknek, hogy elaludjék s nyugodtan fekvé maradjon a bölcsőben egész napon át. Az ilyen mákony-italtól elcsennyevesz, s nem ritkán a méreg behatása alatt kora sírba száll a gyermek. Más rossz szokás, hogy a gyermekeket már csecsemő-korukban magyar paraszt családok is a pálinka-italra szoktatják, maguk meg ezen testet-lelket ölt italt oly nagy mértékben fogyasztják, hogy attól kora vénségre jutnak, s ivadékaikban többé rá sem lehet ismerni a hajdan dőlczeg s ép, erős magyar fajra.

Ezen állapotok azt okozzák aztán, hogy a köznép, egyenként és egészen véve, testben és lélekben hanyatlak. Pe-

dig e köznép képezi a magyarság tulajdonképpeni nagy számát.

Ha az ember beutazza az országnak egy-egy vidékét és életteni tekintetből vizsgálja a népet s annak szokásait, mindjárt egy községbe lépve meg fogja tudni mondani azt, vajjon a pálinka-ivásnak adta-e magát a nép vagy sem. Előbbeni esetben piszkos, rongyos ruhába öltözött, vad tekintetű, sápadt, meggörnyedt alakokat fog látni; a hol ellenben a nép józan, ott örömmel fogja látni, hogy vidám, szelid tekintetű, erőteljes, jól megtermett a nép s ruházata is tiszta és kifogástalan.

Módosabb polgártársaink nem tehetnek a hazának jobb szolgálatot, mint ha a közegészség ügyét komolyan szívükre véve, minden hatalmukban állót megtesznek arra nézve, hogy a népet a romlás azon útjáról letereljék s a józan életre szoktassák és egyúttal a közegészségügyi törvény szigorú végrehajtására is tehetségük szerint befolyanak, s a hol kell, áldozatot is hoznak.

—m.

Az osztrák-magyar bank fötanácsának

mai ülésén tudomásul vétetett a végrehajtó bizottság határozata, mely szerint a már 5 millió forinttal fölemelt összdótáció a magyar banktelepek részére további 3 millió forinttal való fölemelése, továbbá a bécsi igazgatóság rendelkezésére álló 125 millió frtnyi összdótáció további 5 millió fittal való fölemelése a fötanács tartalékalapjából engedélyezve lett. E szerint a magyar banktelepek összdótációja jelenleg 58 millió, az osztrák bankteleké pedig 130 millió forintra rug. E dotáció-fölemelések, tekintettel a nagyobb hitel-igényekre, melyek az osztrák és magyar bankintéze-

kalapálni, gyalulni, zuzni, döngetni, stb. A közraktárak négy fő-, s néhány melléképülete pedig annyira telve van mindennel, de legkivált jó acélos magyar buzával, hogy az idei bő termés miatt még külön ideiglenes raktárakat is kellett föállítani.

Mi lesz ott még akkor, ha az a temérdek gabona, mit utközben minden állomáson föhalmozva láttunk, mind fölerkezik! Hát ha még abból is indul utána, a mi még kereszttekben, asztagokban, vagy a lábán van!

Nó, hanem ha végig nézünk csak azokon a falánk nagy malmokon is a Duna partján, mindjárt kitaláljuk, hogy biz azokat a közraktárakat nem az egerek ürítik ki. Hát még a temérdek kivitelt!

Minden malomhoz külön vasuti sín vezetnek be, hogy a tömérdek feldolgozni való behordása inkább megkönnyíttessék. Ugy keresztül van ott víve minden praktikus intézkedés, hogy a magam forma járatlan ember még csak ott van, hogy az emberi ész találékonyaságát bámulja, nem hogy megvalósított gondolatait megértse.

Mikor ilyeneket láttam, mindig sóhajtván gondoltam vissza a mi tepsedő Kolozsvárunkra.

Ezenk andalogtam a kövekkel kivert part szélén, midőn a társaságból hirtelen figyelmzettetek:

— Te, ne bandalogj, nézz oda, mekkora hal!

S akkor vettem észre, hogy míg a hízottkőn jár a szemem, s a malmokban az eszem, még a vízbe is pottyanhatok.

A vizen is élénk képek tárultak föl a szemlélt előtt.

tek iránt részben már támasztattak, részben pedig még várhatók, a legközelebbi három hónapra engedélyeztettek.

A hadügyminiszteriumban. — mint a „Wehrzeitung” értesül — azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a volt tisztek nagyobb számához fölszólítás intéztessék — mikép egykori rangjukat „szolgálaton kívül” vegyék föl s hogy mozgósítás esetében a hadvezérlét rendelkezésére álljanak.

A török-görög konfliktus. Alig ért véget a berlini szerződés alapján szükségessé vált területátengedés és határszabályozással járó küzdelem és izgalom, s alig-alig mult el a török-görög háború veszélye, ime ma a török és görög csapatok közti konfliktusról tesz tanúságot a táviró, mely igen-igen hasonlít egy háború kezdetéhez. — A görög kormány a kamarákat egybehívni, a görög királyt külföldről haza hívni és a hadsereget mozgósítani akarja. Mindez nem tréfa-dolognak látszik és pedig annyival inkább, mert e konfliktus épen akkor üti fel magát, mikor a porta elhatározta, hogy elfogadja az Angliával kötendő katonai konvencziót és ennek alapján csapatokat küld Egyiptomba kooperálni.

Tudvalevő dolog, hogy Görögország nem volt megelégedve az új terület-gyarapodással; aspirációi sokkal messzebb terjedtek: elfoglalni minden területet, a meddig csak görög lakik. Az európai megegyezés és mindkét félre gyakorolt presszió folytán létesült területrendezés görög szempontból tehát messze hátra maradt a postulatum mögött s úgy látszik, hogy Athénben most igen alkalmasnak találják a pillanatot, tovább terjeszteni ki Görögország határait — a porta rovására, midőn ez épen kivonja csapatait a Görögországal határos albán területeiről, hogy azokat legújabb határozata alapján Egyiptomba küldje. Mindenesetre sajátossága összetételezése a „véletlennek”, melynek előidézésében, nagy esoda, ha nem fáradoztak angol diplomácia kezek.

A katonai konvenczióra vonatkozó súlyos angol feltételeken, bár kínos tárgyalások után, végre mégis túltette magát, a porta elfogadta azokat. Tehát e feltételek kiűzése ál-

Tárcza.

Szárnnyra kelve!

— Utí emlékek. —

(Üdvözlöt a „Fekete hölgy”-nek.)

III.

Budapestén jární nyáron, s nem látni a Margit-szigetet, annyí mint: Kolozsvárt jární telen, s nem enni töltött káposztát.

A fővárosi ember büszkeséggel és hálával gondol arra a paradicsomra. Büszkeséggel az idegenek szemében, hogy ennek ily helyet mutathat; és hálával József főherczeggel szemben, kinek kegyéből e helylyel dicsekedhetik.

A Margit-sziget mindent pótol, de ezt nem pótolja semmi. A fővárosban oly értelemben vett sétatér, mint nálunk, nincsen. Hanem azért számtalan szebbnél-szebb üdülő helylyel rendelkezik. Ott van a nagy kiterjedésű városliget, az állatkert, az Orczy-kert, mely hasonlólag terjedelmes és igen szép; ott továbbá a sok köztér, Dunapart, s Budán hasonlólag a corso, a vár sétatnya, s a szép városmajor. Hanem a Margitszigetet egyik sem pótolja, s maga a fővárosi ember is legnagyobb ünnepeket ide való kirándulásából csinál.

Mindennap zsufozt hajók szállíták ki és vissza a közönséget. Mikor mi is kimentünk, alig kaptunk helyet az öreg „Szent István”-on. Oda szorultunk az orrára, a gőzkerék deszka burkolatára.

Mint rendesen, akkor is nyüzsgött a Dunapart. A régi Lloyd-épület kavéháza előtt nagyban g'schefteltek a zsidók. Egy martialis rongyos Ábrahám-ivadék minden járókelőt megszólított, hogy vegyen tőle jó, olcsó promesseket. Ez egész nap nem csinál egyebet,

mint fogja az embereket. Százan összeszedjük, de mit tesz az, ha a 101-diket megcsalhatja!

Kívül az aszfálton tolong a sok feszes uri dáma, kiknek szépségét másnak látja reggelenként a milimári.

Különb, az igazság kedvéért megjegyzem, hogy a főváros utcáin és közterein csak kivételesen láttam oly nagy fényűzéssel öltözött nőket, minőkkel a mi kis járdáinkon lépten-nyomon találkozunk. Ide merem számítani még a színházat és lovardát is. Kicsinyes vidéki fesztetésnek bizonyult előttem a sok cziczoma, miben a kisvárosi dáma úgy „adja.” A nagyvárosi hölgy, az újabb divat szerint, egyszerűségben keresi a csint, eleganciát.

Távolabb a part hosszában gyümölcs, vetemény, s más élelmi piac. Itt van bekerítve s befásítva a tér, hová Petőfi szobra jó. A szürke márványtalapzat már fel is van állítva. A fővárosi komoly és humoristikus saját már is mozgatója a hatóságot, hogy tegye el onnan a piacot, mert hogy a Petőfi szobra alatt hagymakoszorúkat áruljanak, ez mégis oly ironia, mely még magyar költőnek is sok volna. Így hát elmondhatjuk, hogy e piacnak onnan kifelé áll a szekere rudja, mi már a szépséget és egészségügy érdekében is kívánatos.

Még alább nagy épületek fénylenek a nap derengésében. A nagy Duna tükre szépen visszaveri az elevátor, és közraktárak természetes épületeit. Ott van még igazán munka! Az elevátor építésénél annyí mindenféle szerszám zaja foly össze, mintha az volna az a hely, hol Noé bárkájának mintájára mindenféle iparnemből összegyűjtöttek egy párt, s azok most mind egyszerre kezdtek volna furni, faragni,

A Dunagőzhajózási társulat különböző hajói, gőzhajók, teherhajók, propellerek, s halász lélekvesztők mind ott füstöltek, zugtak, dübörögtek, repültek föl s alá, épen mint az emberek az utcákon. A fel és lezálló rakodó helyiségek körül nyüsgött a nép, izzadott a munkás. Halász-bárkák vízzel telt, és kipadolt feneküket épen bontogatták, hogy az oda fogott halat másodsor is kifogják. Voltak akkorak, hogy tüszszentés nélkül szól; jak, mint a derekam. Most meg már a hajósok, és halászok munkájába merültem el annyira, hogy alig ébresztett föl egy figyelmzettetés:

— Siess, mert lekésel a hajóról!

Általában, ha Kárpáthy és Budinszki kedves barátaink nem dajkálnak, én még most is ott merengénék valamelyik szép ponton, ha ugyan el nem gázoltak, vagy be nem kísérték volna.

— Fel is hajózunk, le is hajózunk; ha felborulunk, együtt halunk! — gondolám, de nem mertem mondani, mikor a „Szent-István” orrán szépen a „Fekete hölgy” mellé telepedtem.

Ez volt még aztán nekem érdekes! Mert szárazon már csak bolyongtam, s álmodoztam eleget, de ekkora hajón és vízen sohasem. Még csak nem is tutajoztam, legfőlebb csolnakáztam a kolozsvári sétatéri tavon, a mi ezzel szemben körülbelül úgy veszi ki magát, mint mikor az öreg dáde a rajkó szájába fujja a pipafüstöt, s ez dicsekszik, hogy ő is pipázott...

A mint a hajó rezgett a Duna sárgás vizén, azt hittem, hogy a két parton Buda is, Pest is rezegnek velem. Csak néztem előre, meg hátra, jobbra és balra, s alig tudtam tájékozni magam.

tal nem érte el célját Anglia, hogy meghítsa a török csapatok kooperációját. Most tehát a török-görög konfliktus látszik arra hivatva lenni, hogy meghítsa Törökország részvételét az egyiptomi hadjáratban.

A harcztérrel.

Mahsamed-állomás, aug. 28. Ma ismét meleg napunk volt, főleg Lowe tábornok lovasságának. Kassasin irányából már reggel 7 órakor ágyudörgést hallottunk. A testőr-lovasok és dragonyosok fölgyergelték lovaikat. A gyalogság készenlétbe helyezkedett, hogy Grahamnek segítségére menjen. Ez azonban oly tartalmú jelentést küldött, hogy a tüzelés az ellenséges táborban folyik, s nem lehet másképp megmagyarázni, ha csak nem tehetné föl, hogy az egyiptomiak egymással kaptak hajba. 11 óra körül azonban Kassasinban a jelző lobogók mozgásban voltak s az a hír érkezett, hogy az ellenség előnyomul. Mikor az ellenség közeledett, Graham tábornok mindkét ágyúval megkezdte a tüzelést, melyet az egyiptomi tüzésre viszonzott. Az ellenség nem támadt, hanem a tábornok jókora távolban megállt s szakadatlan gránát-tüzelést folytatott, persze oly távolságból, mely egészen túl volt a lőtávolon. Magaviselete valóban érthetetlen volt.

Az angol lovasság egész nap künn volt, a gyalogság pedig itt készenlétben állott, hogy bármely hírről rögtön előnyomulhasson. Mint-hogy azonban az ellenség nem tett támadó mozdulatot, a gyalogság nem rendeltetett a homlokzatra. A nap reggeltől estig úgyzólán elviselhetetlen erővel tüzött le a sivatag fehér homokjára. Nagy munkája volt embernek, lónak egyaránt. Árnnyékot nem találni sehol s a forró szél nagy homokfelhőket kavart föl, melyek mindenüvé behatoltak s a lélekzést megnehezítették. A testőr-dandár menetkészen állott, de nem rendelték előre. Ugyanazon táborban a lovasságon kívül ezer tengerész-katonája is volt. Az ellenség most visszavonult. Erejét gyalog és egy lovas ezredből, továbbá egy ütegből állott. Az egyetlen kár, melyet benünk tett, hogy csapatainkat reggeltől estig a nap izzó hevének kitéve tartotta.

Izmailia, aug. 29. Délután 3 órakor. A lovasság alig nyergelt le, a katonák alig etették meg lovaikat, a légénység éppen ebédjét akarta elkölteni: midőn Kassasin felől ágyudörgéseket lehetett hallani. A dörgés igen hatalmas volt, és szünet nélkül tartott. A tisztek azonnal tudatára jöttek annak, hogy Kassasin közelében komoly ütközetre került a dolog. A kifáradt légénység újra felynergelt el-tikkadt lovaival. A nap majdnem elviselhetetlen forró sugarakat lövelt az avarra. A dühöngő szél száraz, forró homokot szórt a lóra kapott csapat felé; úgy, hogy a homok fátólán át nem lehetett kivenni, mi történik a közelben. A porfellegeket az ágyuk bimból torkából kilövelt füstoszlop csak néhol törte át. A tüzelés mindig erősebbé vált.

A lovasság jobbfelé tartott, s az ellenséges gyalogság egyik szárnya felé nyomult előre. A lovak patkói oly sűrű porfelleggel vertek fel, hogy a történeteket nem lehetett kivenni. A nap izzó képe a homoksíkság tulsó részén

vörös fénybe hanyatlott. A lovasság folyton jobbfelé tartott, míg végre egész az ellenség közelébe jutott. Már csak egy alacsony homok domb-lánczolat választotta el őket. A lovak ügetésre kényszerítették, s a szegény párák, a mennyire csak erejükből telt, lehetőleg gyorsan, száguldván nyomultak előre a csülökig érő homokban. A katonák meg voltak győződve, hogy tábornokuk régi taktikáját akarta ismételni, vagyis az ellenséget hátul akarta megrohanni. Világos jele ez annak, hogy csapatainak bizott. A következőkben igazolták, hogy Drury Lowe tábornok nem becsülte túl csapatainak vítérségét és hősiességét.

A nap lehanyatlott. A vörösrőse festett apró fellegfoslányok fénye csak rövid ideig látszott a homokfellegeken át. Nehány perc múlva elfoglalta a sötétség uralmát. A harc zaja, a fegyverek csattogása balszárnyunkon mind erősebbé vált. A Kassasin szilipnél 2000 gyalog ember küzdött. E percben ütötte fel halvány fejét a hold a csillagos égboltozaton. Esti 7 óra felé elértük a tűzvonalat, s csak lassan haladtunk előre, hogy a tüzésre lépést tarthasson velünk. Mindig közelebb és közelebb értünk, s mire a csatatéren voltunk, már egészen sötét volt. . . .

(Itt megszakad a sürgöny. Berlinből jelentették, hogy minden Londonba vezető távírhuzal el van rombolva.)

A keleti kérdés.

(Két czikk.)

II.

És vajjon a szultán fenyegető harmadik veszély, az egyiptomi kérdés, hogyan fog megoldatni? Anglia egyedül vállalkozik rá, vagy beleértantja, beleerőszakolja Törökországot is? Még mindig nem tudható. A hivatalos Arabit lázadónak nyilvánított proclamáció még mindig nem bocsátatott nyilvánosságra, a katonai konventiót ugyan már aláírták, de kivihető lesz-e?

Konstantinápolyban a szultán rossz szellemei: a kételkedés és bizalmatlanság uralkodnak ismét, s ennek következtében a legnagyobb fejetlenség. Pedig Abel-ul-Hamid nem tehetségtelen ember. Ismeri a kormányzat minden ágát és tevékeny, mi a legtrikább esetek közé tartozik keleten; de a rendkívüli bizalmatlanságon, mely egész lényét áthatja, nem tud uralkodni, s ezt egyformán érzik környezete, mint az európai követek. Még sohasem váltakoztak a nagyvezérek, miniszterek oly gyorsan, mint most, még talán egyetlen uralkodó sem farszát ki annyira a diplomatiakart, mint ő. Hogy a követek iránt folyton bizalmatlan, gyanakvó, ez még könnyen érthető, mert Törökország gyakran sajnos tapasztalat ezen urak önzetlenségét. De nem menthető, mit saját embereivel tesz. Bizalmatlansága, zárkózottsága, szeszélyei mindenkit elriasztván tőle, nincsen egyetlen barátja, bizalmasa, tel-

jesen izoláltan áll. Miniszteriuma alig egyéb, mint végrehajtó bizottság, mert nemesak az elvi fontossága, de még a legcsekélyebb detail-ügyekre vonatkozó határozatokat is ön-magának tartja fönn. Így aztán ezrével hevernek kabinetjében az ügyek — hiába várva az elintézt. A legjobb akarat mellett sem győzi a munkatérhet.

Bizalmatlansága ravaszsággal is párosulván, inkább szereti a görbe, mint egyenes utakat, s mellett hihetetlenül eltelt a chalifatus hagyományával és a hitte, hogy még visszatérnek a jó napok. Ezért nem akar semmit föláldozni, hogy mindent megtartva, mindent megmenthessen. Pedig ezzel ártott magának legtöbbet, elmulasztván consolidálni birodalmának megmaradt részét s a chalifatus.

Az egyiptomi eseményeket is az ő személyes politikája zavarta össze, ellenállva, ár-mánykodva mindenütt, hol még legőszintébb hívei is engedékenységet, egyenességet tanácsoltak. Igaz, hogy jogos alapon állott, de midőn Anglia kardéle helyezte a dolgot, azonnal vissza kellett vonulnia, — szégyennel. Ő nem válaszolhatott erőszakkal erőszakra. S megaláztatását önmaga tévé nagyobbá, midőn utólag, leszorítatva a jogos térről, követni ajánlkozott Angliát.

Anglia nem fogadja szívesen e késői jóakaratot, Törökországban mindenki indignálódott, Arabi pedig kijelenté, hogy neki is ellenáll, ha serege kiköt Egyiptomban! És ettől ismételtelen megriadva, visszautasítja újra az eléje terjesztett conventió aláírását, melyet Gladstone úgy csinált meg, hogy legalább is lehetetlenné tegye a kellelten kooperálót.

A szultán azonban már benne van a dilemmában, mert akár érvényesíthető a szerződés, akár nem, nem kerülheti többé egyiptomi főuri jogainak megsértését. Ez már rég megtörtént, csak teljesebb lón azáltal, hogy Gladstone Tefik pasától kért engedélyt a suez-i csatorna megszállhatására s nem a nagyurától. A hatalmak nem fogják őt megmenteni. Ingadozó, majd negatív magatartása által teljesen eljátszotta jóakarátjukat. Magára hagyatva passzívnak kell maradnia, míg Európa az marad. Ezzel legalább nem praedjudicál a jövőnek, melyben különben sincsen semmi biztató.

Anglia így teljesen fölháználja helyzetének előnyeit, és sikereit nagyon valószínűen egész a végtelékig kiaknázzván, Egyiptomot és a csatornát megszállottan tartandja, míg csak szükségesnek látja, vagy míg ki nem őrül.

Egyiptom ilyszűrű elfoglalása azonban a most létező és jogosultnak ismert nemzetközi állapot fölforgatását jelenti, mely egyaránt végtelen lehet Törökország-, mint Angliára, ha utóbbi, tulságai által Európa figyelmét magára vonva, általános izgatottságot kelt. Fényes, előkelő helyzete ekkor könnyen devalválódhatik.

Európa pedig már eddig eléggé kifejezte elégtelenségét, midőn a nagyhatalmak, elnapolva a konferenciát, vonakodnak elvi jelentőségű dolgok vitatásába bocsátkozni, jobbnak látván már bevégzett tényekkel állani szembe, elhárítva így magukról a közvetlen odiumot.

Anglia részéről mérsékletre nem számíthatunk, teljesen megváltozván a közvélemény hangulata, s most az a nép, melynek kilencz tizedrésze istenítve a már elköltözött nemes lordot, Beaconsfieldet, pereat kiáltott Gladstonera, atrocietis meetingjeire és a muszka szövetségre, kárhoztatja, elítéli az előbb egyedüli természetes szövetségesnek tartott Törökországot. A parlament nagy többsége hasonló neszeket táplálván, a külügyminiszter a legutolsó pontig érvényesítheti mohamedán-faló politikáját.

Európának kell tehát majd végleges határozatot hoznia, úgy, mint határozott a szantefánói béke sorsa felett. De Anglia beleegyezik-e? A császár kénytelen volt, rettenetes erőfeszítései után nem levén képes újabb erőfeszítésekre. De a büszke Albion telt pénzes zsákjaival, majdnem megtámadhatatlan helyzetben, diósősgének tetőpontján fejet hajt-e? Ez oly kérdés, melyre nagyon nehéz válaszolni, de melyre már kíváncsiak kezdenek lenni a kormányok. Oroszország már megtevé grányban, s alig hihető, hogy Giers urat senki sem támogatná. Az első ellentét tehát megvan, az első keserű csopp, már behullott Gladstone poharába.

S e kérdésnek rendkívüli jelentősége van. Oroszország és Anglia elhidegülésének első jele ez. Igaz, hogy még eddig alig egyéb, mint a szerelmesek első, csekély véleménykülönbsége, de folytatásának kell következnie, mert Oroszország érdekei úgy kívánják.

Az ár birodalma most nem levén azon kedvező helyzetben, hogy európai bonyodalmaikat önkényűleg, merészen használjon föl saját érdekében, mint 1870—71-ben a francia-porosz háborút a Feketetengerdeneutralizálására stb., ezért Európával együttessen kell eljárnia megakadályozni mindent, mi a létezőt megbontaná. Pedig Gladstone nagyon jó munkát végez orosz szempontból — a pétervári kormány sem tehetné különben, s mégis föl kell tartóztatnia diadalmenetében.

Olaszország a leghívebb pártfogója lesz most Oroszországnak, s egyszersmind legveszedelmesebb versenytárs Afrikában.

És a londoni kormánynak nagyon fontosra kell vennie a szárazföldi hatalmak ellenlékét, mert mit teszen, ha valamelyik elég merész lenne megtámadni egyiptomi posztóit. Hiszen tudta mint félve volt szüksége, míg talpra tóbba állítani Wolseley néhány ezer emberét, és segélyül kellett hívnia India csapatait, hogy támadhasson. Egy látszik: arzenal-

Mikor a lánchid alá közeledtünk, Teleki Sándor elbeszélte, hogy mikor egy vidéki ismerősével ott hajózott, ez mind azon törte a fejét, hogy a hajó kéménye nem fér el a hid alatt.

— Akkor majd leeresztik a kéményt, bátyám, mondta neki Sándor, s az öreg megnyugodott.

— Bizony, ha előbb meg nem kezdted ezt a históriát, majd velem is így jártál volna, — felelém.

Pedig biz' ott majdnem elfért volna még egy akkora kémény. De ezt az ember csak akkor látja, ha egészen a hid alá jutott. S akkor látja igazán a hid remek szerkezetét is. S elcsodálkozik, hogy egy oly okos ember, ki e remekművet concipálni volt képes, miként lehetett oly megdöbbenéssel, hogy dőre fogadás áldozatul dobja magát.

A hagyomány ugyanis a róla, hogy mikor művével egészen elkészült, fogadott egy nagy összegben, hogy alkotásában senki semmi hiányt se képes fölfedezni. Akadt valaki, a ki többet értett az állatokhoz, mint a hidhoz, s kisütötte, hogy a hid négy lábán nyitott szájjakkal fekvő oroszánoknak hiányzik a nyelve.

Az önbecszeretében megsértett építész-mérnök a hid közepén föbe lőtte magát.

A hidon felül már kissé falusiasabb élet van a vizen.

Tót atyánkfiai hosszú libasorban szállonganak tutajjaikkal. Mindeniknek meg van a maga deszkája és zsindeje, melyekkel hetekig tartó utra kelt. Olykor meg-megáll egy perczig a hajtással, s nagyot bámul jobbra-balra. — Ilyet még nem ettem! — gondolja magában, a mint az utközben kiszáradt hazai jó barna kenyeret nyeli.

A partokon pedig gabonával rakott te-

her-hajók kötöttek ki. Jó izü alföldi gatyás magyarok sűrűnek a zsákok körül; mellettük lobogós ingü kis gyermekek tájták a szájukat, kik bizonyára sokat sirhattak oda haza, míg az anyjuk kérésére fölvitte őket bálunni az apjuk.

Hajónk gyorsan szántotta a vizet, s egyszerre a Margit-hid alatt találunk magunkat. Az is gyönyörű egy munka, méltán sorakozhatik a lánchid szomszédságába.

Elzúlótt, elkeseredett emberek rendesen innen ugranak a Duna hullámai közé. Az első szerencsétlenre, ki e hid forgalomba vétele után e végzetes lépést megtette, gyönyörű verset írt Arany János, Hid-avatás "czim alatt.

Balra, a hegy oldalán, Ó-Buda felett kelek kupolás egyszerű homlokzat. A Gül-Baba sirja. Ide záradokol évenként a csendes muzulmán. Jobbra (a viz folyása szerint: balra) Új-Pest, számtalan gyárkéményével, s a gyárakhoz tartozó nagy épületekkel. A távolban ott szürkül a szt.-Endre, s az új-pesti sziget; a budai oldalon pedig szembeötlök a nagyszerű hajógyár.

Gyönyörű panoráma; az ember nem győzi eléggé bámulni. Szemeim már belefáradtak, pedig csak most volt igazán szükségem azokra, mert a vén hajó gyászra csak odadörzölődött egy hid végehez, a mi azt jelenté, hogy megérkezünk.

Tehát ez a Margit-sziget!

Nagy tojásdad nyúlás; faluk férnének rá. Gyönyörű fák, cserjék, kertészeti remek rajta. Nem kellett volna az én vidéki naivitásom hozzá, hogy elhitessék, hogy az volt a paradicsom. Nem volt, mert most is ez. Rengeteg munka és pénz kellett oda, hogy az árvíz rombolásainak minden nyomát eltakarják. Maga a főherceg is megsokalta, mert azt mondá, hogy nem szeretné másodszor megtenni.

Jó, hogy most az egyszer megtette. Külömben Budapest főváros szegényebb volna egy gyönyörű nyaralóhelylél, s az én emlékezetem könyve egy szép lappal.

A bemenettől balra mesterségesen előállított kényszeres vizet fogad. A meredek sziklák két sugárban alázuhanó víz regényes szint ad a partoknak, hol öreg fák néznek kaczerul a Duna vizébe, mint elnyit szépségek a toillet-tükörbe. A leelő kényszer viznek az a tulajdonsága, hogy köves burkolatot von a tárgyakra; egy ur éppen akkor változtatta kővé benne a palczáját.

— Nagysád sokat járhatott a Margit-szigeten, mondám a „Fekete-hölgy“-nek, midőn a víz tulajdonságával megösmékedtem.

— Miért?

— Mert kő szíve van.

Egy szelid mosoly volt a meggyőző czáfolat.

Az angolok a szőnyegkértészet mesterei. Talán e szigetre jártak iskolába. Festő nem alkot szebb képet a vásznán, mint a minőket itt láttunk a gyepen. Pompásan gondozott sétautak kigőzök szerte, díszcserjék, és gyönyörű nagy fák kínálják árnyaikat. A fürdő, és vendéglő-épületek még emelik a díszet, mit aztán a főhercegi szép kastély megkoronáz.

A vendéglő előtti téren, árnyas fa alatt, női társaságban szórakozott Prielle Kornélia, ki a nyarat egészségi szempontból a szigeten töltötte.

A szigeten vízvezeték van, mi a kertészeknek nagy kényelmére szolgál. Épen akkor végeztek a delutáni öntözést. Pörge kalapos, bő gatyás, lobogó inges paraszt magyar fiucskák futkostak szerteszét, hosszú öntöző csöveket illesztve a vízvezető csapokra. A Margitsziget virágai egészségesebb vizet isznak Kolozsvár lakóinál.

Az öreg Duna két ága ott hűmpölyög a tündér sziget körül, mely úgy tűnik ki, mint mosolygó, üde gyermek dadája karjai között.

Itt is telve volt közönséggel; itt is leg-többen idegenek. Vigan csengett a pohár a vendéglő fái alatt, s jóízű magyar dalokat patogatott egy zenekar.

Hírnévért, dicsőségért, magos polczért, s más ily hiábavalóságért nem, — én csak azért az egyért szeretnék a József főherceg helyében lenni, hogy e szigeten éljem le az életem. Elvonulva, merengve, gyönyörködve, álmódzva... Nem; ez több volna a boldogságból, mint a mennyi egy halandó részére ki van mérve. Lám, maga a fenséges tulajdonos sem élvezheti itt minden idejét, pedig nem hiszem, hogy sokszor ne gondolna vissza rá. Az aztán a legnagyobb kinom volna, hogy egy ilyen szigetem legyen, s kénytelen legyen időnként oda hagnyi. Fogadom, hogy hasonló érzelmek József főherceget is megszállták olykor... Nem; mégse szeretnék a helyébe lenni...

A mint a „Mátyás királyon" a sik Dunára visszavertünk, elmerengve néztem vissza a kedves helyre, melyet oly gyorsan, s oly erősen megszerettem.

Vajjon látom-e még valaha? Vajjon látom-e még a mostani társaságban? Ezek a kérdések támadtak agyamban, míg visszaértünk a pesti oldalra, a forogó világ zarájába. A Duna hullámairól, hullámozó embertömegbe; az édes magányból a nagy város zúgásába.

A fényes boltok, csillogó kirakatok elfedték előlem a sziget barátságos fáit, miket addig mindenütt magam előtt láttam...

Tussai G.

jai nincsenek túltörvénye, a gibraltari pedig — Nagy-Britannia személfénye — épen üres. Igaz, hogy régi hadseregével rendkívüli sikereket vívott ki az asantik, zulu és boerek ellen, de csőcsészé aratott Afganisztánban is... de végre is itt mindenhol barbarák és kis haderők ellen küzdött, melyek még akkor is alig vivhatnak győzelmet, ha kitűnő vezérlettel bírnak! De ha százezernyi hadakkal kell szembeállnia? földjé akkor hódítványait, vagy kiteszi magát biztos szegénynek? Egyiptomban küzdő seregeinek harcoképessége ellen komoly hangok emelkedtek még a kormányparti lapokban is, — ez már elég intelem. És a flotta? az első diadalmáról eloszolva után ennek dicsősége is leszálott, kiderülvén, hogy Seymour még talán most is lövőn Alexandriát, ha Arabi idején gondoskodik földszancokról, ha több kitartás van csapataiban. Tehát erre nem támaszkodhatik föltétlenül, annál inkább nem, mert Franciaország szintén magára emelte harcoképességét a tengeren, — sőt sokan azt állítják, — hogy a köztársaság egyenlő flotta-hatalom Angliával. Szárazföldi ereje pedig versenyez a német birodalomával. És Franciaország közvéleménye szintén Britannia ellen fordult, bár Duclerc ur még egyetlen diplomáciai lépésbe sem bocsátkozott, s aligha is vall szinté kormány a kamarák összeültéig.

Az eddig teljesen visszavonultán élt Spanyolország szintén közelről érdekelt fél és titkos ellenség, mert kereskedelme csak úgy élénkülhet meg, ha Anglia ereje gyengül, mert iparterményeit csak úgy értékesíthetné leginkább, ha Britannia ellenére gyarmatbirtokokat szerez Észak-Afrikában, épen Gibraltárral szemben. Hispánia magatartására is tekintettel kell tehát lennie a st.-jamesi kabinetnek.

Igy a mostani nagy dicsőség hamar csorbát szenvedhet Európa fóruma előtt. A szárazföldi hatalmaknak ugyan nincsen közvetlen érdeke Suezben, Egyiptomban, de igenis van európai Törökországban, különösen Ausztria-Magyarországnak. Reánk nézve teljességgel nem közönyös a balkáni államok erkölcsi, anyagi erejének növekedése, mely együtt jár a szultán gyöngülésével. Mi is tenni fogunk majd!

Franciaországot, Olaszországot azonban már nagyon is érzékenyen érintik a csatorna és Egyiptom sorsa, mert ha előbbi Anglia kezében van, kemény csapásokat mérhet mindkét állam kereskedelmi érdekeire.

Oroszország közvetlenül nem törődik egyikkel sem, de folytatja Ázsiai politikájának diadalra juttatását, s ezzel elérkezünk a keleti kérdés sajátképi forduló pontjához.

E két hatalomnak óriási érdekei vannak az ősi világrészben. Oroszország nyomról-nyomról haladva, meghódította fél Ázsiát, s mióta Timofej Yermak kozákjai három századdal előbb meghódították Szibériát, egy perczet sem nyugodtak. Egymástán hódoltak meg a legregebb tartományok, hajlottak rabigába a legregebb civilizációk örökei. És Khina, Bochara, a tekinczek leigázása után eljutottak majdnem az angol birtokokig. Beaconsfield nagy szelleme belátván a veszélyt, Afganisztán meghódítása által elejét akarta venni az oroszok további terjeszkedésének. Gladstone azonban előbb politikájának követése helyett viszarrendeli Victoria seregeit és semleges zónát alkot a hódítványból, tárt kaput nyitva így Oroszország igtatásainak. Ezóta Indiában is megjelentek a szárnyas rubelek.

India pedig Anglia nagyságának alapja, roppant gazdagságának legelső forrása. Ha ezt elveszti, elveszti minden hatalmát, vigyázni kell tehát „me quid detrimenti respublica capiat“, vigyázni kell Oroszország minden lépésére, hódításokra, legyőzhetetlen étvágya lévén a csárok birodalmának. Most ugyan Ázsiában is lecsillapult egy kissé, de vajon miért? a roppant birodalom nyomasztó belviszonyai miatt, vagy hogy döntő csapásra készüljön? Valószínűleg mindkét okból. A belbajok azonban majd elmúlnak, akár békés, akár forradalmi úton, de a terjeszkedési politika nem változhatik meg soha, circulus vitiosus ez, mint a római birodalom volt, haladnia kell folytonosan, mindig merészebben, hogy a már meglevőt biztosítsa, kikerekítse. De Pétervárott megmondolás nélkül külpolitikai tényt sohasem ismételtek, semmihez sem fognak, míg a dolog teljesen meg nem érett. Most, ugy-

látszik, a megmondolás, erőgyűjtés stádiuma állott be. Vajon az angol miniszterelnök sejt-e, tudja-e ezt. Kétségtelenül, ennyi előrelátást nem tagadhatunk meg tőle, vagy pedig teszi önkénytelenül, fátumától hajta, sodortatva.

Egyiptom és a suez csatorna meghódítása által Anglia Indiát akarja biztosítani, Egyiptom lévén Európa felől e roppant birtok kulcsa.

Oroszországnak Ázsiában, ha épen legközelebbi nem is, de mindenesetre célja India meghódítása. Ezt minden gyermek tudja Angliában. Már I-ső Sándor korában meg volt a terv, s ő szívesen kezet nyújtott volna Napoleonnak, ha az európai érdekek el nem választják a két uralkodót. Franciaországban szintén nagy becsben tartják e nagy eszmét, mint a forradalom hagyományát. És Sándor óta sok idő telt el, ellenkezőleg, de a céltól egy pillanatnyira sem tértek el, fokról-fokra közeledtek. Ezért Angliában még minden törzsiniszterium esküdött ellensége volt a császárnak. És wigh miniszterium lehet jó barátja, midőn életérdekekről van szó? Nem lehet, és mégis mindig kaczkodtak Pétervárral. Sajátságos jelenség, hagyománya e pártnak, mellyel azonnal szakítania kell, a mint Oroszország India felé megteszi az első fenyegető lépést. Pedig készülődik reá. Az Ázsiába, jóformán India határáig vezető vasutnak előmunkálatai már majdnem annyira haladtak, hogy csak fincgeirozni kell. Afganisztánt pedig teljesen lekenyerezték, teljesen aláaknázták.

És mi történik akkor, ha Oroszország Egyiptomnak angol birtokba jutásáért ázsiai compensatiót kér! Visszautasítja ezt Anglia? Csak fegyverrel teheti, s mégis meg kell tennie, mert existenciájának sine qua nonja ez. S ezzel összeütközött az egymással legutóbb oly jó barátságban élt két colossus megvívni a lértét való harcot, vérel öntözni Ázsiá roppant síkjait. Európa nagy részének sorsa ekkor ott fog eldőlni a bölcsönél, melyből kinőtt. Világgrszünk ezért csöndes maradhat, jitt nem közeledhetnek egymáshoz a küzdők.

E conjecturálnál önkényt fölmerül a kérdés, mi lesz a háboru vége? Az előny Ázsiában kétségtelenül Oroszország részén fog lenni, mert csapatait aránylag gyorsan mozgósíthatja és nagy tömegekben, míg Anglia lassan, sokkal kisebb mervekben, úgy, hogy a muszka seregek már India határain állhatnak, mire az anyaország segélyt nyújthat. És még ha kellő időben érkeznek is, még mindig kényes a győzelem, mert ha az orosz az angol messze fölülmulja is intelligenciában, még sem versenyezhet vele harcoképesség, gyakorlottság, kitartás tekintetében.

De lehetséges, hogy a háboru kitörése esetében nemcsak oroszokkal kellene küzdenie, hanem fölharagított mohamedánokkal is. Mi történnekkor, ha a büszkeségében, méltóságában sértett nagyur, kibontva a próféta zászlóját, élére állana az igazhívőknek, szent háborut hirdetve a bitorlók ellen. És Angliának negyvenmillió mohamedánja van. A konstantinápolyi despotá azonban alig leend képes ily nagy elhatározásra. Ehez nagy erkölcsi erő kellene. A két colossus izoláltan fogja megvívni a rettenetes harcot, melytől világgrszünk még akkor is megrendül, ha bele nem vegyül is Európa minden hatalmassága, hogy kiki leszál-molván ellenfelével, szabaduljon a nyomástól, melyet a béke örének, a diplomatiának, kegyelméből élvez. Akkor a mi bérceink közt megszólalna a riadó, hiva: „megfizetni mind, mivel csak tartozunk.“

E roppant válság még soká késheket, de el nem marad. Addig az európai Törökország tengődik, a hogy lehet, ha ugyan valakitől meg nem kapja a kegyelemfőst.

Az Egyiptomban dörgő ágyuk is elhallgathatnak nemskóra, de dörgések mégis előhírnöke a viharak, mely a civilizált világot, hogy visszatérhessen az egészséges fejlődés térére, végig fogja seperi. Nagy események előestéjén állunk! Vigyázzunk!...

—g.—1.

Magyarország 5 évi népesedése.

Magyarország népesedési statisztikája, a tavaszi népszámlálás alapján, éppen most jelent meg a statisztikai hivatal kiadásában.

Ezen adatok szerint a magyar korona tartományainak összes területe 1880-ban volt 335.116,80 □ kilométer, lakosainak száma 16.118.203 és ezek 116 szab. kir. s 137 rend. tanácsú városban, 1914 nagy, 16.177 kis községben s 6625 tanyában megoszolva laktak. Igen jól látható ezen adatokból azon kedvező befolyás, melyet a jó termő évek a népesedésnek minden viszonyára gyakorolnak. Feltűnő az különösen a házasságok kötésénél, a menyinyben a házasságok száma a jó termésre következő években jelentékeny emelkedést mutat. Követett házasság:

1876-ban 135,011	1877-ben 125,064
1878-ban 129,346	1879-ben 140,261
1880-ban 124,860	

házasság. Legjobban kiemelkedik itt az 1876. és 1879-ik év, de jól tudjuk azt, hogy 1875-től kezdve csakis két évben, t. i. 1875. és 1878-ban volt jó termés. Hasonló vehető észre a születések statisztikáján. Született:

1876-ban 613,849	1877-ben 595,984
1878-ban 592,854	1879-ben 635,740
1880-ban 597,791	

gyermek. A 600,000-et ismét csakis a fentebb kiemelt két esztendő, t. i. 1876 és 1879 éri el.

A halálozásoknál a viszony éppen ellenkező, t. i. a jó termő évek után a halálesetek száma rendszeren csökken. Meghalt ugyanis:

1866-ban 478,684	1877-ben 499,343
1878-ban 520,975	1879-ben 501,724
1880-ban 529,213	

ember.

A társadalmi élet erkölcsi alapja azonban az összehasonlítás alapjúl szolgáló öt év alatt fokozatos hanyatlást mutat. Ez látható az elválások számának fokozatos növekedéséből. A házassági elválások száma:

1876-ban 910	1877-ben 914
1878-ban 977	1879-ben 1005
1880-ban 1240	

a két utolsó év alatt, tehát az elválások száma az ezeret is meghaladva, rohamos emelkedést mutat.

A VIII-ik magyar jogászygyűlés.

A Budapesten 1882-dik évi október hó 1—4-ig bezárólag tartandó nyolczadik magyar jogászygyűlés programja megjelent. Ekkép hangzik:

Teljes ülés.

1882. október 1-én reggeli 10 órakor a magyar tudományos akadémia üléstermében V. kerület, akadémia-palota.

1. Megnyitás.
2. Elnök és alelnök választása. (Négy jegyzőt az elnök választ.)
3. Jelentés a jogreform terén fölmerült jelenségekről.
4. A számvizsgálók jelentésének elintézése.
5. Egy 3 tagu számvizsgáló bizottság választása.
6. Egy öttagu szavazatszedő bizottság küldése az elnök által.
7. Az állandó bizottság által elfogadott indítványoknak az illető szakosztályokhoz utasítása.

Szakosztályi ülések.

1882. évi október 2-án és 3-án reggeli 9 órakor és délután 3 órakor a magyar tudományos akadémia termeiben.

A szakosztályok első ülésén elnök, esetleg elnökhelyettes és két jegyző választandó. A szakosztályok közül: az első és harmadik délelőtt, a második és negyedik délután tartja üléseit.

Szakosztályi tárgysorozat.

Véleményes indítványok.

A magánjogból.

Első kérdés: „A vízijog szabályozásánál mely elvek legyenek irányadók? A magánjogi törvénykönyvben szabályoztassék-e az, vagy külön törvényben?“

Előadó: Dr. Dell'Adami Rezső budapesti ügyvéd ur.

Véleményes indítvány: Marsovszky Gyula közlekedésügyi miniszteri osztálytanácsos urtól.

Második kérdés: „A harmadik javára kötött szerződéseknek mely hatály tulajdonítandó az alkotandó magyar magánjogi törvénykönyvben?“

Előadó: Dr. Sággy Gyula budapesti egyetemi jogtanár ur.

Véleményes indítványok: Dr. Biermann Mihály nagyszabasi jogakadémiai tanár, dr. Bozóky Alajos nagyváradi jogakadémiai tanár és dr. Kleckner Alajos kassai jogakad. tanár uraktól.

Harmadik kérdés: „A telekkönyvi szabályok átvizsgálása alkalmával fentartassék-e azon szabály, hogy telekkönyvi bejegyzések csak okiratok alapján történnek; vagy nem volna-e célszerű, hogy a tulajdonjog átruházását célzó bejegyzések a feleknek élő szóval tett bevallásai alapján eszközöltessek? Mi-

alaki kellek állíttassanak fel a telekkönyvi bejegyzések alapjúl szolgáló okiratokra nézve?“

Előadó: Dr. Kovács Gyula budapesti ügyvéd ur.

Véleményes indítványok: Enyiczkey Gábor sátoralajhelyi ügyvéd és Halmossy Endre legfőbb ítélőszéki bíró uraktól.

A hiteltörvényekből.

Első kérdés: „Szükséges-e törvényhozási intézkedés a takarékpénztári betevők jogainak megóvására, s ha igen, mily irányban?“

Előadó: Dr. Herich Károly kereskedelmi miniszteri osztálytanácsos ur.

Véleményes indítványok: Hegedűs László budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéki bíró, dr. Schnierer Gyula, kereskedelmi miniszteri osztálytanácsos és dr. Weisz Béla budapesti kereskedelmi akadémiai tanár uraktól.

Második kérdés: „Az állami és egyéb értékpapiroknak részletfizetés melletti eladása szabályoztassék-e és ha igen, mily vezérelvek szerint?“

Előadó: Dr. Apáthy István budapesti egyetemi jogtanár ur.

Véleményes indítvány: Dr. Nagy Ferencz budapesti egyetemi tanár urtól.

A büntetőjogból és eljárásból.

Első kérdés: „Megegyeztethető-e a vádrendszerrrel, hogy az esetben, ha a bíróság a főtárgyalás eredményéből azon nézetre jut, hogy az eljárás tárgyát képező cselekmény

1. vagy más szempontból büntetendő, vagy súlyosabb büntetendő cselekményt képez, mint a mellé az a vádhatározatban, illetőleg a kir. ügyész indítványában minősített;

vagy, hogy vádlott a vádhatározatban meghatározottan fölül még más büntetendő cselekmény gyanújával is terheltetik: az ítélethezatal felfüggesztésével, a vádnak ezen, a bíróság nézetével megegyező előterjesztésére figyelmeztesse, illetőleg felhívja?

2. A tényállásnak az 1-ső pontban körülírt irányok valamelyikében, a főtárgyalás alkalmával való módosulása esetére mely intézkedések vétessenek fel a bünvádi eljárást szabályozó törvénykönyvbe azon czélból, hogy a vádrendszernek következetes alkalmazása mellett

a) egyrészt a vád és védelem joga, és nevezetesen a vádhatóságnak ezen esetben különösen figyelembe jövő hatósági köre, más hatóság beavatkozásától megoltalmaztassék? és

b) másrészt az anyagi büntető-törvény rendelkezéseinek lehetőleg megfelelvén legyen?“

Előadó: Selyei Sándor budapesti királyi táblai bíró ur.

Véleményes indítványok: Beksits Gusztáv budapesti kir. táblai fogalmazó, dr. Szegehe Ignác trencsényi kir. ügyész és dr. Székács Ferencz, budapesti kir. törvényszéki bíró uraktól.

Második kérdés: „Föltéve, hogy a bünvádi eljárás a vádrendszerein alapul és hogy ebből kifolyólag a közzéadott — mellőzve az actio popularis-t, valamint eltekintve a sértett fél, illetőleg a károsított indítványozási jogától — kizárólag az állam által e czélra rendelt hatóság — a kir. ügyészség — oly terjedelemben képviseli, hogy az eljárás csakis az ő indítványára indítható meg, és az ő elállása esetében megszüntetendő:

1. Jogosan tagadhatja-e meg a kir. ügyész a bünvádi eljárás megindításának indítványozását:

a) ha a cselekmény, mely miatt az megindítandó lenne, a törvény szerint büntetett pépez, azonban a vádhatóság meggyőződik, hogy a beszámítást enyhítő, a büntetőtörvénykönyvben különösen meghatározott körülmények, vagy más oly rendkívüli enyhítő körülmények mellett fordul elő, melyek folytán azon cselekményre, illetőleg annak tettesére és valamennyi részesére csakis a vétség büntetése lenne alkalmazható, és

b) ha a vétségre vonatkozólag a törvényben meghatározott elévülés esete már bekövetkezett?

Továbbá:

2. a bünvádi eljárás melyik stadiumában és különösen a vádkamra vagy az ítélő bíróság által mondandó-e ki: hogy a magábanvevett büntetett képező cselekmény, a concret viszonyok közt — vagy a beszámítást enyhítésére nézve a törvényben különösen meghatározott valamelyik eset vagy rendkívüli enyhítő körülmények folytán, vétségre változott?“

Előadó: Dr. Szegehe Ignác trencsényi királyi ügyész ur.

Véleményes indítvány: Helmbacher Nándor pestvidéki kir. törvényszéki bíró urtól.

Harmadik kérdés: „Helyes-e és megfelelő-e hazai jogfelfogásunknak, régibb törvényeinknek és a Curia gyakorlatának azon rendelkezés, mely valamely büntetendő cselekmény miatt, végérvényes ítéletben megállapított pénzbüntetést, az erre ítéltnél halála után, hagyatékából behajtani rendeli?“

Előadó: Sárkány József budapesti kir. táblai tanácselnök ur.

Véleményes indítványok: Battlay Imre kalocsai kir. ügyész, és dr. Werner Rezső kassai jogakadémiai tanár uraktól.

A polgári eljárásból, bírósági szervezetből stb.

Első kérdés: „Szükséges-e az ügyvédi rendtartás reformja; ha igen: mily irányban s mily elvek alapján?”

Előadó: Dr. Siegmund Vilmos budapesti ügyvéd ur.

Véleményes indítvány: Dr. Dell Adami Rezső budapesti ügyvéd úrtól.

Második kérdés: „A közigazgatási bíróságok szabályozásánál mely elvek legyenek irányadók a bírói szervezet, a hatáskör és az eljárás tekintetében?”

Előadó: dr. Lánzy Gyula orsz. képviselő ur.

Véleményes indítvány: dr. Concha Győző kolozsvári egyetemi jogtanár úrtól.

1882. évi október 4-én reggeli 9 órakor teljes ülés a magyar tudományos akadémia ülésében.

1. A szakosztályok megállapodásainak, illetőleg a kisebbségi véleményeknek megvitatása és elfogadása vagy visszautasítása.

2. A szavazatszedő-bizottság jelentése alapján az állandó bizottság tagjai tekintetében megejtett szavazás eredményének kihirdetése.

3. A gyűlés belbizgatására vonatkozó esetleges indítványok tárgyalása.

Üsszejövetelek és kirándulások.

1882. évi szeptember 30-án esti fél 8 órakor az „Európa” szálloda első emeleti dísztermében: ismerkedési estély.

1882. évi október 4-én déli 12 órakor bankett.

Állandó találkozási hely ugy délben, mint este az „Európa” szálloda éttermei.

1882. évi október 5-én külön kéjvontaton kirándulás Fiuméba, a mennyiben jövő évi október 3-án délig minden tag jelentkezik.

Ezen kirándulás előleges programja a következők:

Menetdíj oda és vissza I-ső osztályú jeggyel 18 frt, II-ik osztályú jeggyel 12 frt. A jegyek visszamenetire bármely vonatra 14 napig érvényesek.

Elindulás f. dvi október 5-én délután a déli-vaspálya budai pályaudvarából. Vacsora Nagy-Kanizsán reggeli Cameral-Moravicán. Érkezés Fiumében f. évi október 6-án délelőtt 11 óra tájban. 2 órakor közös ebéd a „Deák”-szállodában; délután a kikötő és a város megtekintése. Folyó évi október 7-én kirándulás kisebb gőzösökön a tengerpart mentén Abba-ziába; délután a Tersát-vár megtekintése. Este 6 órakor a tagok azon része, mely Fiumében tovább időzni vagy tovább kirándulni nem kíván, visszaindul Budapestre, hova másnap délben érkezik meg.

Azon tagok pedig, kik a trieszti kiállítás megtekintésére, esetleg Velenczébe is át akarnak rándulni, a Fiume-Trieszt, illetve Velencze közti kisebb távolságra a vasuti jegyet Fiumében külön váltják és Fiuméba visszaterve, Budapestig ismét térít-jegyeiket használhatják az elindulástól számítandó 14 napon belül.

Részletesebb értesítés a jogászgyűlés központi irodájában (Budapest VIII. ker. Kerepesi-ut 8. sz. a. az ügyvédi kamara helyiségeiben) nyerhető.

Kelt Budapestén, 1882. évi augusztus hóban.

Elnöki megbízásból:

Dr. Siegmund Vilmos,
a magyar jogászgyűlés
állandó bizottságának titkára.

Feljegyztetés. A jogászgyűlés vidéki tagjai a Budapestre és visszautazás alkalmával a vasutakon és gőzhajókon a tagjegy és

részben: egy külön igazolvány felmutatása ellenében a szokott vitelbér-kedvezményekben részesülnek. A külön igazolványokat — tekintettel az illető tagok által kijelölendő vonalokra — a központi iroda fogja kiszolgáltatni.

A sibenbürgische Karpathen-verein IV-ik közgyűlése.

Fogaras, aug. 28.

A kellemes hasznossal egybekötött, mulatva tanulni szép. Örömmel üdvözlöm azért a „sibenbürgische Karpathen-Verein” azon törekvését, hogy „Erdély havasait és az ezekkel határos részeket föltárja, tudományos szempontból átkutatja, leírja, az eredményt tovább terjeszti, a sok érdekes részhez való juthatást megkönnyíti, az ezen hegység iránti érdeklődést fölbreszti, s terjeszti”, mint az 1881-ik évi január hó 23-án 3735 belügyminiszteri szám alatt megerősített alapszabályainak első pontjában említve van.

Oly nemes cél ez, melynek előmozdítását e haza minden értelmes polgára hazafi kötelességének kell hogy ismerje. A rendes tagsági díj évente 2 frt, a miért jár az egyleti évkönyv is. Az egylet székhelye Nagy-Szeben, fiókköre azonban már is több van: u. m., a nagyszebeni, brassói, fogaras-nagysinkai, segesvári, besztercei és naszódai, lehet mindazon vidéken, hol legalább harmincz rendes tagja van.

Az évi nagygyűlések fölváltva, valamelyik fiókkör székhelyén tartatnak, így a jelen évi Fogarasban tartott meg augusztus 23—26-án, a jövő évi, meghívás folytán, Besztercén fog tartatni.

Alig pár éves ezen egylet, létezéséről a legtöbb magyar ember tudomással sem bír, ki német lapot nem olvas, mert én is, soha két év óta Fogarasban lakom, csak a napokban tudtam meg tulajdonképeni célját ez egyletnek, egy élezlapha való magyar fordításban kifüggesztett plakátból, noha a télen majd minden héten olvastam az utcasarkokon: „Heute Karpathen-Kneipe” s hogy ez mit jelent? ha kérdeztem, azt felelték, hogy czim a sörözésre a szászolnak.

Hogy nem helyes feleletet kaptam kérdéseimre, arról meggyőződtem aug. 23-án délelőtti gyűlés, midőn az évi jelentésből értesültem, hogy mi módon működik ez egylet, hiszen alig pár éves, már is több menházat, építve, havasainkon, utakat javítva, társas kirándulásokat rendezve alapját vetették meg annak, hogy külföldiek is ellátogassanak hozzánk, mint az Alpokra, s állami intézményeinket, népeleti viszonyainkat tüzheyeinknél tanulják ismerni. Én ebben is Bécsből és Berlinből volt itt egy-egy turista, s látva és híresztelve hegyeink nagyszerűségét, jövőre tiszszereződik ez a szám. De hogy az idegenek helyes és ne csak egyoldalú, s talán ferde ismerettel távozzanak tőlünk, honfiai kötelessége minden magyarnak ez egylet tagjai sorába belépni és fiók-kört alakítani Kolozsvár, M.-Vásárhely, Csikszék, Torda, N.-Enyed, K.-Fehérvár s más fontos pontokon.

Augusztus 23-án a „Páris” szálloda nagytermében tartott közgyűlésnek egyik legérdekesebb része volt Bell szebeni tanár jelentése a Salzburgban tartott nemzetközi turista gyűlésről, hová az egylet kiküldötté volt. Rokonszenves, figyelemfeszítő előadásában a t. tanár nr számot adott működéséről; az egylet

és hazarészünk érdekében tett tanulmányait vázolván, reméltem ezt hozni fogja az évkönyv is, s így ezen nagyfotosságu jelentés ismeretében az évkönyv megjelenése után leszek bátor e lapok hasábjain kevés tért kérni, mert kár lenne, hogy csak mi tudjuk, kik oly nagy gyönyörrel hallgattuk végig.

Gyűlés után közébed volt a Mexico kerti helyiségében, hol nők és férfiakból díszes társaság volt, 200 területre volt a számítás, azonban a megelőző esős, hideg idő miatt sok idegen nem jött el a nagygyűlésre, s így 160-an voltak jelen. Az ebéd vigan folyt le, német, magyar és román nyelven tartott komoly és kedélyes pohárköszöntésekkel fűszerezve.

Délután kirándulás volt az Olt jobb partján fekvő galaczi hegyre, honnan másnapi havasi utunkat, illetve annak irányát néztük a távolból; este a fogarasi „Gesangsverein” fűszerezte a vacsorát a „Páris” szálloda földi kerti helyiségében, míg a szekerek hosszú sora állott elő reggel és indultunk augusztus 24-én a havasok felé.

Két órai sebes hajtás után értünk a havasok aljába, a brázai rétre, hol hegyi lovakra pakolva át, megkezdődött a hegymászás.

„Szent Kleofás! milyen karaván” erre is elmondhatni; a meredek szikla-ösvényen fölvezető hátilló, nő-vagy férfival, gyalogos, megterhelt ló tarka vegyületben kapaszkodik fölfelé, meg-megállva, a hol egy kis házföldeszerű tisztább helyet talál, hogy a forró nap és fáradtság-okozta izzadságot letörölje. Négy napi élelmet egy katona-bőröndbe téve, s egy köpenyt rágöngyölve, hátamra vettem, de Benke Károly ur, a brázai mellékvámvámtal főnöke, meglátva az átpakolást, egy, a turószállitásban visszatérő csobánnak lovát álám diktálta, s így én is a lovasok között másztam meg az első statiót föl a brázai menházig, lábaim nem csekély könnyítésére, s vigan pipázgatva, csak amugy tekintetem alá a gyalogosokra, kiknek még az ing is nehéz kezdett lenni, s kigömbölyva, szabadjárást engedtek a levegőnek rajta át.

A brázai menház a múlt hóban készült a henyesek felső határánál, s fehér szindely-fütele Fogarasból is jól látható, dacára a nagy távolságnak. Délután két órakor értük el az előcsúpot, s a meddig a többieket mozsarak durrogatása közben fogadták, esti hat óráig, többen felmáztunk a henyesfenyő felső határáig egy csúcsra, hol már az áfonya is elmarad, s csak alpesi rózsza meg campanulla tarkazza a puha mohszőnyeget.

A menház fölszentelése az esti szürkületben történt: az isteni tisztelet végeztével lelkesítő beszédek voltak hallhatók, de az egyes szónokok nagyon is kifejezték, hogy ez az egylet szász egylet, noha a magyar költőtől is idézte egyik: „itt élnek s halnod kell”, hanem ez természetes is, hiszen szászok hozták létre, 1200 tag között alig van 10—12 magyar; méltán büszkék lehetnek hát szász polgártársaink ez egylet által fölmutatott eredményekre, csak azt ne feledjük soha a vezető tanár és lelkesz urak, hogy elsősorban Magyarhon polgárai, s azután erdélyrészi német ajku lakosok, und náhr sind wir „die magyarischen Brüder”, als „die deutschen Brüder dort in Westen” a mint egyik szónok magát kifejezte, itt élünk s halunkuk közösen kell, jó barátságban.

A kiknek nem tetszett a menházban halni, vagy helyet nem találtak, a fenyőfák alatt kerestek éji szállást, s jó tüzeket rakva, kezdődött a vidám vacsora, fűszerezve Gregorius honvéd főhadnagy által rendezett tűzijátékkal, nek megbenulását, később gyors összerángásaival, összetöporodásaival az egész test megbombálásának előre haladását jelezve, egészen odáig, midőn az utolsó felvonásban átváltozva jó a színre. Alig van emberi ábrázata, csak az akarat tartja fogva még lelkét: arcáról a halványság letörli a gonoszszag rikkó bélyegét, de a kuszált vonásokba egész nyomorultsága összegeződik.

Mielőtt végjelentéről szót ejtenénk, kiemeljük a IV. felv. drámai hatásosságát a Nemours-ról való nagy jelenetben, mely után négyzer hirta ki a közönség mindkettőjüket.

A realismus, mely az ötödik felvonásig zavartalanul kísérte Mátrai alakításában, átsapott a naturalismusha az eszméletlenség bevezető phasisaiban.

A végkimerülés közelg, a kebel elszorul, az ajk erőtellenül tárog és vonaglik, nem tud lélekzetet venni, hiába erőlködik, hiába kap rángatózva utána... kihál az erő, álla leesik, szeme, fehérőve ki fordulva, fennakad. Így marad mozdulatlan percekig, míg egyszer újra feleszmél, az idegek megfeszülésében, a vér utolsó liktetésében még egyszer föltámad a beteg ember, hogy egyszerre, mint villámsújtott hulljon össze.

Meggyőző hűséggel, idegeket lefogó realismussal jelenítette rész Mátrai, a lélektan és physiologia igazságával. De volt egy jelensége, mely bár physiologiailag igazolható, az aesthetika nem fogadhat el. Az ajkak erőltet fátogása, midőn lélekzete kifogy, igen gyakori volt, több, mint a helyzet megvilágítására szükségeltetett. A tisztán physiologiai tünet rutságának a psychologiai momentumok adják meg a teljes értéket, a mi itt hiányzott, épen

melyben a Fogarasban maradtak is gyönyörködtek a három mértföldnél nagyobb távolság dacára is.

A három nemzet — magyar, szász, román — lobogóját vigan lengette a szél a menházban s a Brázáról kimászott másfél darab oláh-czigány-muzsikussal föl-váltva húzta a román, német és magyar nótákat.

Valóban kedélyes est volt, azt mondhatni nemzetközi mulatság, csupán egy érletlen, ittas kölyök, a kis-berivoi g. keleti tanító zavarta éjféli felé a már lenyugodott közönséget, egy társaság tüzéhez tolakodva, s nem engedve pihenni az ott szundikáló Konnerb bácsit, sőt hatalmas tánczoló kedvében rátopasva, midőn elutasítottát, hogy csináljon magának tüzet, ha tűz kell, kihívólag felelte, hogy: „azta pemuntu romanescu”, „jo osz romanu, voroveste cumine romaneste!” stb. A felbosszantott K. bácsi ett hagyta a puha feynyálgatást, s a menház pritsén hálya, reggel tapogatta csontjait, mondvá: „Mann sagt es ist von Weichem Holze und doch so hart ist es.” Az érletlen nemzeti viselkedéskertt ki a brázai pap szavaiból is, ki a berlini touristá azon kérdésére: „Wie gefällt Ihnen diese sprache?” — a magyar nyelv köteles tanításáról volt szó — azon gyermek szavaira előzölvá felelte: „Wie sie es Gestern abend schon gehört haben,” s a legkevésbbé sem mondott igazat, mert vajmi kevesen vannak az olyan érletlen Hassink, kik egy Dacoromania után epekedve, ne örömmel tanulnak a haza nyelvét.

Augusztus 25-dikén reggel mintegy szőgyenkedve ébredtem föl feynyálgó ágyamból, mert a társaság nótáit, néhány gavallér kíséretében, már vissza is tértek a közeli csúcsról, hol a nap feljöttét nézték, de vigasztalt álmoságom miatt annak tudata, hogy gyermekkoromban sokszor láttam én olyat, de láttam 10 év előtt a svájci alpokról is.

A fölpakolás és indulás gyorsan történt, a karaván csakhamar búcsút vett a fás vidéktől, s a kopasz gerincek felé húzódtak föl, hol már az alpesi rózsza is ugy eltörpült, hogy alig lehet bokrétaiba köthető szárral szedni most már a másodvirágzás bimbóját, az első elvirágozván régen.

Bámulva szemléltem egy-egy csúcsról vissza, miként kapaszkodnak föl a nők is, kikről azt hittem, egy kis dombot is alig képesek megmászni. Midőn azonban elértük a romániai határt, fölhangzott a „Karpathengrusz”, végig néztünk az egész ország-részünkre, mely csak ritkán található ilyen időben, alattunk terült el a maga teljes pompájában, tisztán kivehető falvai, városai, hegyei és völgyeivel, s ott hagyva a társaság két napos utazó tagjait, a piatra rosui felé tovább haladtunk 20 teherhordó lóval, már csakis férfiak.

Ebédelni egy román forráshoz ereszkedtünk le, de a „Vistea mare” lévén útunk vég-célja, csakhamar mint valami zergék, a hegy-oldalán termettünk; míg mi csúcs felé másztunk föl, a lovakkal a vezető az oldalon kerültek. A legszebb panoráma volt előttünk: egyfelől Erdély egészen, másfelől Rómániának egy része a Dunával, mely mint ezüst szalag húzódik egy hó lepte mezőhöz hasonló helyre; a Fekete tengerbe; a látközt a Balkán hegység zárja be előttünk, a kitűzött csúcsig még csak hármat kell átlátni, midőn alatt megpillantjuk, hogy a vezető pakolják le a lovakat, mert tovább menni lehetetlen. A hegy tündére, mely csak a sasnak és zergének enged szabadjárást itt, nem engedi, hogy az aly bűzös légköréből e tiszta szenthelyre még a

azért lehet kiméletesen, csak mintegy jelzésül, kellett volna alkalmazni. E pontra vonatkozólag a színeszt Lessing „Laokoon”-jára merőnk utalni, melyből nagyon, de nagyon sokat tanulhat, — természetesen... mutatis mutandis.

Teljes ellentéte volt Mátrai XI. Lajosának, E. Kovács Nemoursja.

Eszményi alak, a legnagyobb általános-ságokba, szó-pompába burkolt jellem-nemesség. Delavigne csinálta így. E. Kovács Gyula alig javított rajta. A dietió szépsége megvakított és ragadta magával, pathosa bejárta a magasabb régiokat, s mintha félt volna a föld-re lépni, haragja is csupa fenkölt méltóságból szővődött össze. Szép és hatásos volt szavai-lata, mely a közönség tapsait kiérdemelte ugyan, de nem tudta elhitetni velünk, hogy ez a lélek beszéde. Nem így beszélnek az őszinte jellemek, vagy ha van is egy-egy ilyen perczök, az csak kivételes.

E. Kovács ur e tévedésén nem lehet csodálkozni, hisz a mint Lewes mondja: „the supreme difficulty of an actor is to represent ideal character with such truthfulness, that it shall affect us as real, not to drag down ideal character to the vulgar level”. Csak azért idézzük és figyelmeztetünk, mert tudjuk, hogy Kovács urnak van képessége e legnagyobb nehézség legyőzésére.

Detre.

SZINHÁZI TÁRCA.**XI. LAJOS.**

Tört. szomorujáték 5 felv. Irta Delavigne. Mátrai B. Béla jutalomjátéka.

Delavigne XI. Lajosa nem a hatalmas francia király, ki hűbéréseinek szarvát törí cselszövésével s leigazza őket.

A hatalmas, de jellemetlen király életének végét járja, midőn elénkbe lép. Egészsége megtört, de lelke egész gonoszságával ragaszkodik koronájához. Diplomata-erélye szét foszlott, helyét a kegyetlenkedés, erőszak ármánya foglalta el, mely midőn kétségbeesve kapaszkodik a mentőszálakba, hurkot vet a tehetetlenek nyakába. Egy király, kinek minden ereje cizimében rejlik, összes jellemvonása az uralkodási vagy gonosz megvalósításában csoportosodik egygyé, ki nem ismer kegyelmet: de a ki vakbuzgósgában Istenétől mindent remél, életének egészséget, lelkének boldog halhatatlanságot.

Talán enyhítő e vonás? Korántsem, mert tudjuk, mily önző alapon épül. A merész el-lentét, mellyel a többihez kevertetik, csak a lidérczfényt teszi rémitőbbé, kísértetiesebbé s a jellem nyomorultságát vonja be némi ál-tragiciummal.

Mátrai alakításában ez ember a maga teljes nyomorultságában és borzalmasságában jelent meg. Nem lopózott egyetlen derült su-

gár se arczára, se szemébe, még az öröm is rémesség, fagyasztóvá rögződött képén.

Delavigne, a francia pseudo-classicismus utolsó sarjadéka, a romanticismus befolyását „IX. Lajos”-ában érezteti leginkább, de azért aligha gondolt valaha olyan arczszínre, mint a minőben Mátrai bemutatta. Volt benne valami idegborzogató idegenszerűség, mely nem a betegség, nem a halál festéke, hanem a gonoszszag megrétegeződése az arczon. Delavigne királynak képzelte ez alakot, de érények nélkül: a cselszövés háttérül udvari finomságot, simulékonyágot gondolt, az udvari emberek e conventionalis vonásait.

Azóta az íródnál izléssel megváltoztak a követelmények s ha Mátrai realisticus fel-fogása háttérül a jellem sötéttségét bontja ki, ha a helyett, hogy az összeomlófélelben levő alak cselszövéseit finom alakoskodásával, tanult előkelőségével vonva be, lépten-nyomon a francia királyt juttatná eszünkbe, mindenütt az élet-és uralkodóvágygyal párosult tehetetlen elvetemültség forrongását mutatja, nem ütközünk meg, mert kevésbbé királyi ugyan, de igazabb és emberies.

A külsőségek helyettesítése a belsővel, — talán ezzel jellemezhetnők Mátrai alakítását, — hol a különös királyi vonások helyét adnak az általánosabb emberi vonásoknak. Ez által a jellem egyénítése szenved csak, igazsága nem.

Mátrai felfogása ellen tehát nem emelhetünk szót, kivált ha hozzáveszünk kivételét is. Nehéz volna végig kísérni, kezdve onnan, midőn roskatag betegesen megjelenik, majd fél-oldalra biccentéseivel szervezete egyik felé-

lő is eljuthasson, hogy a föld bűnös fia lakmározók a felhők honában gyári italból, s bele kellett nyugodni a változtathatlanba; meghalni és másnap visszatérni. A nyugtalan magasztos törő szellem nem enged oly könnyen, a lovak ott maradtak; de mi esicseröl-esicserő másváza, tovább haladtunk, követve a hegymászók mintaképét: egy bécsi tanárt. A Vistea mare-ig azonban mégis csak négyen juthattunk el; egy vezető, a bécsi tanár, Henter fogarasi kereskedő és én, a többiek a közeli csúcsokon elmaradoztak, vagy zergevadászatra leereszkedtek a romániai oldalra.

Mivel pakkomat hátamon vittem, köpenyem súlyából, meg a lovakon fölszállított fa csekélységéből kiszámítottam, hogy téli ruhám daczára is, a kopasz szirt alján hívós leendő a hajnali szellő, a hold, bár oly szépen ragyogjon is, nem melegít; egy sziklahasadékon, most már magam is alig tudom hogyan, lecsúsztam a Vistea-Vale felé. Henter ur ellentáncra daczára is. Vértő kezemet lemosam mult évi hóval, s öt óratól 8-ig tartó kínos küzdelem és csúszás után az előfák határánál csobánokat találtam, kiknek bűzös kalibája mégis jobb éji szállást adott, mint a kopasz román szikla a többieknek, s a medve sem jött rám, mint azokra, de gyönyörködhettem egy, a hangja után itélve him zerge szökdecseleiben, egy vizesés mellett.

Hogy milyen a csobánok tanyája, Réthi Lajos ur leirta a vasárnapi újságban nemrég, én már csak azért is hallgatók róla, nehogy a tömlőtűrt kedvelők minden átvágukat elvesztéséig, mint én reggel tejivási kedvetem, midőn a napfényénél meglátnam, milyen csuporból ittam az este, s minő tárgyak szomszédságában aludtam. Aludtam a füstölő üszköt, melyet kidobattam volt, legalább nem volt világosság, melynél körülnézhettem volna megörkezésem alkalmával. Nem vehetvén hasznát élelmiszereimnek étvágy hiányában, a csobánok nagy öröme fölösleges dohánnyal együtt otthagytam.

A nap még nem jött fel a szűk völgyben, de óram 8-t mutatott, s így a kimutatott ósvényen megindultam lefelé az erdőben. A Schwarzwald és Berner oberlandot összejártam, de gyönyörűbb vidéket, szebb vizeseket sehol sem láttam, mint e kirándulásom alatt, s csak bámulni tudom azt, hogy nem csak a nagy világ, de mi magunk is oly kevéssé ismerjük hazánk szépségeit. Örömmel üdvözlöm azért szász testvéreinket, kik az egyetlet alapították, s az alapszabályok első pontjában kitűzték czélt megvalósítási törekseknek.

Vajha kedves hazánk minden értelmes fia csatlakoznék, nemzeti és különbség nélkül, s közös erővel haladnánk előre; a járhatlanokat járhatóvá, az ismeretleneket ismertté tenni. Föl polgári társak, álljatok be minél számosságban az egyetlet tagjai sorába, segítsük nemes czélu törekvésében!

Elmondhatnám még, hogy két órai út után eltévesztettem az ösvényt, a mint a patakot át a másik oldalra ment, s mily kínos két órai útát tettem, hol a patakban gázolva, hol a sziklákon mászkálva, míg kiértem a völgy torkolatára, de kezem fáj, lábom ég, nóm szétépett ruháimat varrogatva, szörtölődik az „ilyen holondság” miatt, s a kis kutyá porrá ment cipőmmel játszadozik, gyönyörködöm már ebben a mulatságban, igyekezve visszagondolni arra, hogy melyik szakadás vagy hasítás hol történt. Örövendek azon, hogy a negyedik napon reggelre, ha nem is egészen ép bőrrel, de jól kihezeve, s így egészségesen hazatértem, veszélyes betegségéből fölgyógyult kis leányom legnagyobb öröme.

Gagyai Samu.

Tanügy.

A kolozsvári belvárosi római katól. elemi leányiskolában a tanulók beírása kezdett veszi, s tart folyó hó 1-én, 2-án és 4-én, délelőtt 8—12 és délután 3—6 óráig.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A „Nemzet”, A „Hon”, és „Ellenőr” aug. 31-én megjelent számai a két lap megszűnését jelentik, illetőleg egyesülésüket „Nemzet” cím alatt. A „Nemzet” első száma ma (szept. 1-én) jelent meg Budapest. A „Hon” legutolsó számában Jókai Mór a következő nyilatkozatot közli: Ez a szám az utolsó, mely a „Hon” címét viselve, szerkesztésem alatt megjelenik. Holnaptól kezdve a lap a „Nemzet” címet veszi fel. El kellett ezimet hagyynom, mert a „Hon”-nal egyidejűleg a szabadelvű párt másik hírlapja, az „Ellenőr” is elhagyja címét s a két lap szellemi erejét egyesítve, az eddig kétféle osztott közönség előtt, megbovított alak és tartalom mellett jelenik meg. Politikában nincs helye az érzélgésnek; az okosság határoz: mi megnyugodtan adjuk át az emlékeztetnek azt a husz évi működést, mely a „Hon” névhez van kötve, s nem búcsuzunk a közönségtől; mert hiszen

azok maradunk, a kik voltunk: a szabadelvű párt közönségének szerkesztője, munkatársai, csak a közönség lesz nagyobb, tartalmasabb, érdekesebb, s ha kiérdemli olvasóink tetszését, helyeslést, azok is maradnak, a kik voltak, a mi régi közönségünk. Nagy szükség volt erre az átalakítási egyesülésre a két lapnak. A szabadelvű pártunk oly közönséggel kell bírnia, mely a versenyt a mostani hírlapirodalomban jól szerkesztett szellemi tartalom, s mindent befogadni képes terjedelmesség mellett, fogatatosan kiállja. — Ezt nem elég ígérni: ezt meg kell tenni. Mi lett az egyesülés sikere? azt majd megítéli a közönség. Azért nem veszünk olvasóinktól búcsút, nem válnak a viszontlátás szavával tőlük, csupán tisztelettel kérjük, hogy fogadják el holnaptól kezdve az új címet: az az eddigi elveit ezentúl is híven munkálkodó, de az eddiginél tartalmasabb és terjedelmesebb lapot. Budapest, 1882. aug. 31. Mely tisztelettel saját és munkatársai nevében Jókai Mór, a „Hon”-nak volt felelős s a „Nemzet”-nek leendő főszerkesztője.

Molière vigjátékaiból a Kisfaludy társaság kiadta most a 10-ik kötetet. Tartalmát képezik: Don Juan, fordította Lévy József; Psyche, ford. Perényi István; Vig pásztortárs, ford. Csiky Gergely. A Versaillesi rőtönzök, ford. Csiky Gergely. A 232 lapra terjedő kötet 1 frt 40 kr-ért az Atheneumnál megszerezhető.

SZÍNHÁZ, ZENE.

A budapesti nemzeti színház drámaíró birodalma szerdai ülésében két eredeti darabot fogadott el előadásra: Csikytól a Stomfai család című társadalmi színművet egyhangúlag és ifj. Abrányi Kornéltól A képviselőjelölt vigjátékot 4 szavazattal 1 ellenében. — Mind a két darab még őszkor színre kerül.

Szinlap. Szombaton, sept. 2-án: Krasznai Mihály jutalmú: „Gazdúrám felesége”, eredeti népszínmű 3 felvonásban. Irta: Karczag Vilmos. (Rendező: Szentgyörgyi.) Az előadás kezdete 7 órakor.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, szept. 1.

* A trónörökös-pár szeptemberi látogatására vonatkozólag, előbbi tudósításokkal szemben Görgeyből azt a hírt vesszük, hogy ő fenségei nem 29-én, hanem már szept. 19—20-án érkeznek Görgeybe, számos, az erdélyi részekből meghívott vendég kíséretében.

* A trónörökös Erdélyben. Görgeynyildékéről írják: A trónörökös idei szeptember hó végére jelzett medvevadászatára nézve igen kecsesítő előjelek mutatkoznak, a mennyiben a medveállomány nagy száma az erdők védek felterjesztéséből ítélve, sikeres vadászati eredményre nyújt kilátást. Különösen a kásvai, felső-köhéri, felső-orosi, görgeynyildékai és f. adorjani határokon mutatkoznak a kihízott medvék. Az ideczpataki és magyarói határokon is több medvét jeleznek az erdőkőrülők, s a törökbuza termés megvédése tekintetéből a lakosok kellő őrizetéről gondoskodnak. Augusztus második felében már pusztított a kezdetek a tengerit. A görgeynyildékai görgegy nem egyesült lelkes Tulea, a Görgeynyildékai-Innrén székelő görgeynyildékai járási szolgabírói hivatalhoz panaszt tett, hogy a medvék mintegy két szekényi törökbuza termést egészen szétpusztították. A szolgabírói hivatala panaszt áttette a megyei alispáni hivatalhoz. Mint a mult évben, úgy az idén is az ilyenféle károk kárpótoltatni fognak a trónörökös által. Nagy Tamás szolgabíró és Párkas Albert s. szolgabíró az utak jó karba helyezésén fáradoznak. Pausinger a kastély berendezését igazítja a trónörökös által elfogadott tervzet értelmében. Pár nappal ezelőtt Felső-Köhér község határára egy ökröt szétmarcangoltak a medvék, melyről hivatalos jelentést tettett az illetékes szolgabírói hivatalhoz. Görgeynyildékai határára is garázdálkodnak a maczkók, s azért ugyan óhajtanak, hogy az udvari vadászatok megtartása után a hivatalos hajtóvadászat is elrendeltesse.

* A színházi deficit fedezése. Annak idején említettük volt, hogy királyi ő felsége a kolozsvári nemzeti színházra és kivált a deficitre vonatkozó iratokat magához rendeltette. Az „Ellenőr” most jelenti, hogy ő felsége a rendes évi 20.000 forintos subventiót saját pénztárából két esztendőre 10—10.000 forinttal megtoldotta, s így színházunk a subventióhoz összesen 20.000 forintnyi pótlékot kap. Ez összeg lehetővé teszi a deficit fedezését. A királyi egy mindenesetre jelentékeny finansialis zavarból segítette ki a kolozsvári színházat. Óhajtnak, hogy már most csend és béke, és ügyszerezéssel való együttműködés lehetővé tegye azt is, hogy a királyi adomány megteremje a ma-

ga jó gyümölcseit, szini állapotaink consolidálásában.

* A Szacsavay-párt, színházunk kedvelt tagjait, súlyos családi vesztés érte. Egyetlen gyermekük, a kis Tibor, ma délen hölgyes himlőben meghalt. A Szacsavay-pár gyászát bizonyára osztatlan részvétellel fogadják a közönség. Fogadják tőlünk is a legőszintebb részvét-nyilatkozatot.

* Városunk szokatlanul megélénkült. Mindenfelől nagy számmal érkeznek a tanulók, s az iskolákban nagyban folynak a beiratkozások. Az elemi- és középiskolákba már is nagy számmal iratkoztak be, s az egyetemen is jelentkeznek már a hallgatók. A mozgalmak következtetve, az iskolák népesedési aránya a mult évihez képest, jelentékenyen fog emelkedni.

* Közgazdasági előadók. A földmívelés-, ipar- és kereskedelmiügyi m. kir. miniszter a közigazgatási bizottságok kebelében rendszeresített közgazdasági előadói állásra az erdélyi részekben a következőket nevezte ki. Kolozs megye közigazgatási bizottságai: Lészai Ferencet; Alsó-Fehérmegyében Zeyk Gábor; Brassó megyében gr. Schweinitz Gyulát; Csik megyében Deák Ignácot; Beszterce-Naszód megyében Csallner Dánielt; Fogarasmegyében Brétyei Pált; Hunyadmegyében Kiss Albertet; Küküllő megyében Kispál Sándort; Maros-Tordamegyében Bolla Istvánt; Szeben megyében Schuster Mártont; Szolnok-Doboka megyében Voith Jánost; Udvahegy megyében br. Kemény Bélát; Kolozsvár város közigazgatási bizottságába Gáman Zsigmondot; Marosvásárhely városba Bernádi Dánielt nevezte ki. A kinevezéseket a hivatalos közlöny legújabb száma hozza.

* A szamosújvári ref. egyházközségnek. — mint levelezőnk értesít — f. hó 8-án, vasárnap szép ünnepre lesz. Kiújított templomában akkor lesz az első ünnepélyes istentisztelet, s az alkalmi beszédet, az egyházközség felkérésére, n. Szász Domokos közfelfogó s kolozsvári ref. pap fogja tartani, ki körünkbe f. hó 2-án este érkezik, s kíséretében többen át fognak randúni Szamosújvárra. A ref. felekezet és az örmény-katolikusok közti szívélyes viszonyának szép bizonyossága az, hogy nemcsak a város közvagyonából, hanem az örmény-katolikusok közül is többen a szegény ref. egyházközséget temploma kijavításában, s más szükségében is tetemes segélyösszegekkel gyámoltották már eddigre is.

* A kolozsvári polg. dalegyletnek f. hó 3-án magtartandó ünnepélyes dalestélye alkalmából felkérjük azon t. cz. polgártársakat, kik kiváló figyelmünk daczára sem kaptak volna meghívót: hogy jegykelet vasárnap a pénztárnál szíveskedjenek kiváltani. Felhívjuk egyuttal a n. é. közönség becses figyelmét azon körülményre is, miszerint a meghívókon jelzett 4 órai kezdet úgy értelmezendő, hogy a jelzett időben a résztvevők gyülekezése, a nagyszűrtnek érkezése ünnepély pedig pont 5 órakor veszi kezdetét. A r. bizottság.

* Végítisztelesség. Vég Sámuel ügyvédet, a gróf Bánffy-család jószágigazgatóját, tegnap délután nagy részvét között helyezték el örök nyugalomra. A család tagjai közül gr. Bánffy Miklós val. belső titkos tanácsos, főpohárnok-mester, gr. Bánffy György, gr. Zichy Ferenc és a főrendek köréből többen jelenlét meg a temetésen s helyezték koszorúkat az elhunyt kedvű férfiú ravatalára, ki negyven évi sikeres szolgálatait által közbecsülést érdemelt ki. Nyugodjék békével!

* Jókai Mór nagyszámu komáromi tisztelődítől tegnapelőtt a maga nemében ritka ajándékot, egy asztalos-remekeket kapott, mely az országzserte jó-hírű komáromi asztalosmunkák közt valószínűleg első helyen áll. Az ajándék egy — a tulipános paraszt-ládák módjára — himes virágokkal kifestett, 120 cm. hosszú, 80 cm. széles és 70 cm. magas fehér gyertyánfából készült láda. Fődele kék alapon virágkoszoru által körveve Kovács B. tanár kitűnő rajzában Komárom város képét tünteti fel, míg a láda elő részén a költő szülőháza, jobb oldalán a komáromi városház, hátulsó felén az ottani gymnasium, vagy a mint régebben neveztek kalvinista kollegium, végre baloldalon a Jókai-család régi lakháza vannak ábrázolva. A rajzok mind közvetlenül a sinára eszölt fára vannak kidolgozva. A fődele belső lapja a fára írva s virágok által övezve, azon felirattal mutatja, mely a költőnek tavaly Komáromban átnyújtott volt. Maga a láda kilencz kiemelhető fiókot tartalmaz, melyek mindenike a szülőházat jelző emlékkö leleplezése alkalmával a mult évben Jókainak átnyújtott koszornok egyikét foglalja magában. A fiókban levő kis osztály különböző szép kötésű feliratokat s egyéb emléktárgyakat tartalmaz, köztük egy kiválóan érdekes könyvet Jókai összes iskolai bizonyítványainak másolataival, továbbá egy albumot, a költő 34 komáromi barátjának arcképeivel. A láda zárját, dőn mintára készítet kulcsával együtt, Fogthúy Dénes Komárom városának tiszt

főügyésze készítette. — Az érdekes és rendkívül szép ajándék Jókai dolgozószobájában helyeztetett el.

* Anabaptista keresztelés. A budapesti anabaptisták a napokban nagy keresztelést tartottak az úpesti hid mellett, a szabad Duna hűvös vizében. Egy már eltes Saldunius nevű házaspár és négy a vidékről feljött hajadont avattak fel az „újkeresztelők” egyházközségének tagjaivá. Saldunius úpesti jámbor szabómester, kinek már felnőtt fia vannak. Két teljes esztendeig állotta a tűzpróbát: tanulta az ő és új testamentumot, gyakorolta magát a keresztény felebaráti jó cselekedetekben, míg végre a hitközség méltónak találta őt hívei közé felvenni és „testvérré” avatni. A keresztelést Meyer János anabaptista hitszónok végezte, ki ezután azonnal Hamburgba utazott, hol a nagy nemzetközi anabaptista-kongresszusban vesz részt. A hitközségnek jelenleg 450 tagja van. Hat hét múlva egy tömeges keresztelést szándékoznak tartani, hanem ez aligha a szabad Dunában megy végbe, hanem a Ráczfürdőben.

* Nagybecsü állatgyűjtemény. Dr. Machik Gyula budai születésű, hollandi szolgálatban álló hazánkfitól, ki mint katonai orvos több évig tartózkodott a Szumátrán, különösen borneo szigetén, s az itteni fauna állatvilágából több ízben igen értékes gyűjteményeket küldött a nemzeti múzeumnak, utjabban egy az eddigiekénél mind száma, mind minőségre nézve gazdagabb gyűjtemény érkezett a múzeum állatárába. A gyűjtemény Machik több évi buzgó fáradozásának eredménye s néhány emlős- és madár-fajon kívül tartalmaz mintegy 60 faj kígyót, nagymennyiségű halakat, skorpiókat, lepkeket és rovarokat; továbbá egy nagy krokodil-koponyát. Az egész gyűjteményben legszebb és legbecesebb a kígyók csoportja, melyben az Indiák összes mérgező és nem mérgező kígyófaja kiváló példányokban van képviselve. A küldemény 6 nagy ládában érkezett meg s hosszú utban az egyes csoportok, fájdalom, nagyobb rongálásokat szenvedtek. A gyűjtemény oly gazdag, hogy annak rendszeres egybeállítását felvétel több időt fog igénybe venni. Dr. Machikot a hollandi kormány nemrég Amboinába a molukki szigetekre helyezte át, s derék hazánkfit a nemzeti múzeum állattári őréhez intézett levelében megígéri, hogy itt is fog gyűjteni a nemzeti múzeum számára.

* A nemzetközi vasiparos kongresszus tagjai Bécsből e hó folyamán Budapestre is lerándulnak. A főváros szerdai közgyűlése a vendégek méltó fogadtatására 3000 frtot szavazott meg.

* Zsidóellenes mozgalmak. Szentgyörgy pozsonymegyei községben, a legszigorubb rendőri intézkedések daczára, a kihágások és alaktetörések naponta ismétlődnek. Minden utca szögletén falragaszok figyelmeztetik a közönséget a zsidóellenes mozgalmaktól való tartózkodásra; a vendéglők, korecskák, s nyilvános mulatóhelyeken a záróra hatóságilag korlátoztatott; a gyanus egyének rendőri felügyelet alá helyeztettek; de hasztalan, a zavarok hol a zsidókat, hol az azokat védő rendőrséget támadják meg. Stroyenc István pozsonymegyei rendőrhadnagy, felsőbb rendelt folytán, Szentgyörgyre utazott, hogy az ottani viszonyokról, a rendőri intézkedések helyességéről, a rendőrség számáról, szervezetről, a rendőri magatartásáról és eljárásáról részletes tudomást szerezzen s az ottani kapitánynak segédkezzék.

* Egy krajczáron megvásárolt vagyon. Az északi alispánsághoz tartozó Hahjanovci faluban — írja az „Árad és vidék” — Ivoevics nevű gazdának, esékély adó-hátralék miatt, elárverezték házát, harminczkét hold földjét, a mi körülbelül 4000 frtot ér meg. Sokan voltak ugyan jelen az árverésnél, de abban nem vett részt senki. Ekkor az adóvégrehajtó egy krajczárt ajánlt és anynyiert meg is vette Ivoevics egész vagyonát.

* Kivégzés Zágrábban. Az Eszék közelében fekvő Dolny-Miholjaczból a következőket jelentik szerdai kelettel: Csics Péter Petrinjában született cipészsegéd szrdán reggel rögtönítéletileg kivégzetetett. Csics folyó hó 4-én a dolny-miholjaczi országuton megtámadott egy parasztot, kitől 48 forintot összes pénzkészletét elrabolta. Ez alkalommal megsebesít a parasztot, de a seb, habár súlyos is, de életveszélyes nem volt, úgy, hogy az illető már nemzélyen visszanyerte egészségét. Csics ezután a magyar határfelé indult és bántatlannul meg is érkezett Siklóra, hol mármásnap angyonvert baltájával egy parasztot és elrablá annak 12 forintnyi készpénzét. Siklóról a vakmerő rablógylkos ismét visszatért Dolny-Miholjaczra, a hol e hó 14-ikén délután 4 órakor a piacon — bucsu alkalmából összegyűlt nagyszámu közönség jelenlétében — verekedést kezdett, mely alkalommal egy pinczért vert agyon és annak 70 fitnyi pénzt rabolta el. A gyilkos megszökött ugyan, de egy bátor kovácsmester elfogta és a járásbírósnak átsegáltatta. Minthogy a megyében statárium van hirdetve, a rögtön bíróság által kötél általi halálra ítéltetett. A kivégzés szerdán reggel hajtatott végre.

* **Villámütött négy gyermek.** Kis-Oroszból (Temesmegyéből) jelentik a következő borzasztó esetet: A múlt hét számos zivatarai egyike alkalmával a kisoroszi község egyik udvarába is beütött a meggyújtotta a konyha belsejé, melyben a paraszt négy gyermeke játszott. A szomszédok hívására az anya, a kisa családjával volt elfoglalva, a házba sietett, felragadt a közel fekvő víztartókat, hogy a lassan terjedő tüzet eloltja. Miután ez sikerült a füst a konyhából kivonult, körülnézett, gyermekeit keresve. Ki írja le azonban borzasztó meglepetését, midőn mind a négy gyermekét élettelenül egymás mellett fekvő látta. Fájdalommal igyekezett gyermekeit életre serkenteni s valóban fáradozásait siker koronázta, a mennyiben a nagy légáramlat következtében lesújtott gyermekek ájulásukból felocsúdtak. A dolog azonban a család kárára vált, mert 3 gyermek sütkélt lett.

* **Körözött színész.** A belügyminiszter Komáromi László színész, ki Balázsfalván Nyékly igazgató nevében bérleti díjakat vett fel és a közönséget megcsalva megszőkött, országszerte körözött.

* **Egy milliomos bűnpöre.** A csernovitzi törvényszék már néhány nap óta tárgyalja Ensler milliomos családi bűnpörét. A tárgyalás mindjárt az első nap igazgatóságot szült a közönségben, de a botrány tegnap érte a tetőpontját. A tárgyalás folyamán ugyanis Manescul esküdt átadott az elnöknek 1000 forintot, a melyet délután egy ismeretlen zsidónőtől kapott, hogy Ensler ügyében elnéző legyen. Erre az elnök kijelenti, hogy négy esküdtzéki tag ugyancsak ily összeget adott át neki, a melyeket ismeretlen személyektől kaptak. A leleplezés roppant szenzációt keltett úgy az esküdtek, mint a hallgatóság között. Az igazgatóságot csak növelte az, midőn Ensler védője, dr. Rott, kijelentette, hogy ilyen körülmények között s oly piszkos ügyben képtelen a védői tisztet továbbra is viselni és hajlandó az összes költségeket kifizetni, ha a törvényszék felmenti őt tisztétől. Az elnök felkéri a védőt, hogy teljesítse kötelességét; e miatt élénk vita fejlődött ki az elnök és a védő között. A törvényszék elrendelte mindazon személyeknek az elfogatását, a kikhez a megvesztegetés gyanúja férhet. Délután el is fogtak több embert. Az egész városban leirhatatlan izgatottság uralkodik.

* **A bécsi keserve.** Egy idő óta feltűnően lamentálnak a bécsiek a Kaiserstadt hanyatlása miatt. Eddig csak az újságokban és magánkörökben jadtak fel. Tegnap azonban már Bécs városa községtanácsa elé vitték a dolgot sürgős indítvány alakjában. Az indítványozók elmondják, hogy azelőtt mindig sok idegen jött Bécsbe hosszabb időre, a mi mindig nagy hasznót nyújtott a kereskedésnek és az iparnak. Ez azonban egy pár év óta Bécs hátrányára megváltozott. Ennek oka főleg abban van, hogy más városok (Értsd: Budapest), melyeknek fekvése semmivel sem kedvezőbb Bécsénél, gyorsan világi városi jellegűvé váltak és az idegeneknek annyi szórakozást nyújtanak, hogy inkább odamennek, mint Bécsbe. E miatt egy tizenötös bizottság kiküldetését indítványozzák, amely lehető gyorsan és nagy eréllyel elhárítsa az akadályokat, a melyek az idegenek látogatásának útjában állanak. Az indítványt a községtanács egyhangulag határozattá emelte.

* **Felozlatott munkásgyűlés.** — Bécsben mintegy 2000 munkás gyűlt egybe kedden a „három angyal” teremben, hogy „megbeszéljék, micsoda álláspontot foglaljanak el a munkások a Merstallingernél elkövetett rablással szemben.” A gyűlést a „Wahrheit” munkásegylet rendezte, hogy tiltakozzék a forradalmárok és anarchisták ellen. A gyűlésen tulnyomó számmal levő radikálisoknak azonban — jobb tudójuk lévén, mint a többieknek — sikerült odáig vinni a botrányt, hogy a gyűlekezetet felozlattá. Mikor az elnök, Goerke, előadta, hogy a gyűlésen csak a „Wahrheit”-nak tagjai bírnak szólási joggal, óriási lármát csaptak a radikálisok. Goerke iszonyu erővel rázta az elnök csengettűt, azután tenyeréből tölsért csinálván s szájához tartván, torkaszakadtából kiabált egy kis csendért. Hiába. A radikálisok folyton kiabáltak: „Senki sem akarunk hallani, mi is akarunk beszélni! Nem egyleti gyűlést, hanem népgyűlést akarunk!” Führer Venczel asztalos, radikális, arra kéri pártitveit, hogy hagyják el a termet. Senki sem mozdul, de annál harásnyabban kiabálják: „Föl kel oszlattai a gyűlést!” Az iszonyu zajban végre fölállt a rendőrbiztos, s látván, hogy a gyűlés nem mehet semmire sem, föllozta, a nélkül, hogy a mérsékelt pártiak nyilatkozata csak föl is olvastatott volna. Az elnök elhagyja a termet. A munkások közül senki sem mozdul. Müller biztos ismételve kéri a munkásokat, hogy őrítsék ki a termet. A munkások úgy állnak, mint az ostrap. Senki sem mozdul. Erre föl szólal egy radikális munkás: „Ja, ha mi elmegyünk, a többiek itt maradnak, s azt ha-

tározzák, a mit tetszik.” Csak miután Müller ismételtén kijelentette, hogy a gyűlés igazán föl van oszlata, szélednek szét a lármás munkások. A „Wahrheit” egylet a zajos értekezlet után azonnal elhatározta, hogy egy második gyűlést hív össze ugyancsak a „Drei Engel” helyiségeibe. A gyűlés csendes lefolyásának biztosítása végett azonban csak egyleti tagoknak és az általuk bevezetett vendégeknek engedtetik meg a bemenet.

* **Drentelen tábornok,** ki legújabbban nevezetett ki kievii főkörmányzóvá, a napokban Boltban volt, és ott egy keresztyényekből és zsidókból álló nagyobb közönség előtt beszédet tartott. E beszédben élesen kikelt a zsidók ellen s azokat azzal vádolta, hogy célzatosan gyanúsítják a hatóságokat azzal, hogy a zsidók elleni zavargásokat szítják és hogy oly károkat kénnek kárpótlást, melyeket nem szenvedtek. E beszéd nagy nyugtalanságot keltett az oroszországi zsidók között.

* **Jacobini bírnok-érsek beporlva.** Néhány héttel ezelőtt Martinuci római építész a római törvényszék előtt vádat emelt Jacobini bírnok-államtitkár ellen, ki, állítása szerint, neki a XIII. Leo megválasztásakor a vatikánban tartott konklave alkalmával teljesített építési munkáért még ma is 15,280 lírával tartozik. Miután a törvényszék szolgáinak szigorúan meg van tiltva a vatikán küszöbét átlépni, ez okból a római törvényszék írásban szólította fel a bírnok-államtitkárt, hogy e hó 24-én jelenjen meg a bíróság előtt. Azt hitték, hogy ő eminenciája egyszerűen ignorálni fogja ezt az idézést. De a bíróság nagy meglepetésére a bírnok-államtitkár pontosan megjelent a kitűzött időre, a vatikáni palota igazgatójának kíséretében, és bebizonyította, hogy Marinuci igénye teljesen alaptalan, mire az elnök azonnal kihirdette a fölmentő ítéletet.

* **Az oroszországi sajtóviszonyok.** Szt.-Pétervárról jelentik, hogy a kormány sajtóügyi osztálya részéről oly intézkedések léptettek legújabbban foganatba, melyek igen sajtóságos világításba helyezik Tolstói gróf szabadelvűségét. A szentpétervári lapok szerkesztőit tegnapelőtt a sajtóosztályba hívták és ott a legnagyobb fenyegetések kíséretében meghagyták nekik, hogy a közlekedési miniszter ellen ne merjenek írni és a kurki vasuton történt szerencsétlenségre vonatkozó minden megjegyzéstől óvakodjanak.

* **A beduinok.** Arabi pasa hadserege három osztályra oszlik: rendes katonaságra, önkéntes katonaságra és beduinokra. Ez utóbbiak alatt (arabul bedavi) valamennyi arab nomád törzset értenek. Ezek képezik a hadtestnek rendetlen részét, s csak a szükséghez mérten szőlítatnak föl fegyverszolgálatra. A beduinokat katonáskodásra senki sem kötelezheti, bizonyos függetlenségnek örvendenek, s a ki meg akarja őket nyerni magának, annak ugyancsak jól meg kell fizetni őket. Nagyon nehéz tehát tudni, hogy mekkora Arabinak hadserege, mert nem tudni, mely nomád törzsek csatlakoztak hozzá. Téves az a nézet is, mintha a beduinok kizárólag lovas törzs lennének; ellenkezőleg, a legnagyobb részük gyalog harcol. Egész Egyiptomban mintegy 50 beduin törzs van, 34 vándor- és 16 pásztor-törzs. Mindkét nembeli törzsek tiszta arabok, összesen 6595 lovas és 34745 gyalog harcost számlítanak. Alsó-Egyiptomban a Nilus jobb partján állanak a Hauvajtá-törzs (Kairó mellett); az Ajades, Beli, Szemahana, Aali Ebu Serif, Szanali, Mefejadesz, Etmelah törzstől (Belbejszen); a Szanhiraki Rumlat törzsek a szvirai határon; a Zumi-el-Szadi, Alikat, Asszebla törzsek az arabiai határon. Összesen 17,587 gyalogos és 1825 lovas. A balpantoni Volel Aali, Gem-sadi törzsek Alexandriánál, összesen 2060 gyalogos és 800 lovas. A többi törzsek Felső-Egyiptomra esnek.

* **Zöld rózsák.** Egy német lapban egy kertész a következő sorokat teszi közzé, melyek a virágkedvelőket bizonyára érdekelné fogják. „Egy zöld rózsák illatozik előttem, mely a falkenbergi Leonhard-villában nőtt. Olyan, mint egy teljes tearóza, csak hogy élénk füzöld, közelebbi szemlélés után azonban rögtön rájöttem a zöld szín eredetére. A rózsák ugyanis torz-képződéssel bír, a mennyiben a virág szirmai a csésze tövével levő szárlevelekké fajultak. Mindamellett keskenyek, hegyesek és csipkézettek, mint a lomblevelek, a belsők jobban, mint a külsők. Azok, melyek a kelyhekben vannak, kerek alakúak, nem annyira csipkézettek és a zöld alapon halvány piros foltal bírnak. E torzképződést visszaféjlesztésnek is lehetne neveznünk. A bokor egy rózsafalkkal beültetett tér közepén áll, melyek a prairie-rózsákhoz tartoznak. Évek óta zöld virágot hajtott, de még egyszer sem oly dúsan, mint az idén. Érdekes volna megkísérteni, vajon e nem annyira szép, mint csodálatos virágot, a természet szeszélyének ezen rendkívüli játékát tovább lehetne-e természetíteni?”

Idegenek névsora.

— Szept. 1. —

Biasini-szálloda.

Czetz Lajos joghallg. Kolozsvár. Csiki György ev. ref. lelkész és neje Ö. Füzess. Gáll Zuzsa Deés. Gombos Mihály járási orvos H.-Almás. Hermann Gyula Kolozsvár. Hirsch Gusztáv Kolozsvár. Muntyán Ilona Kolozsvár. Nalkezi Ödön Kolozsvár. Br. Budnyánsky Béla kir. tábl. fogalm. Budapest.

Hungariaszálloda.

Makrai Kálmán birt. Deés. Gr. Pálffy Ede cs. kir. alezredes Fogaras. Gr. Teleki Pólexina és társalkodója birt. M.-Vásárhely. Török Károly szolgabíró B.-Hunyad.

Nemzetiszálloda.

Müller Dániel és neje közigazg. B.-Hunyad. Neutrich Ede keresk. Bécs. Rothmann keresk. Budapest. Schwabe August és neje orvos N.-Szeben. Schweizer Sándor bányai. Deésakna. Tömösvári Károly és neje Zsibó.

A kolozsvári hitelbank és zálog-kölcsöntársulat.

válakozásait a következő üzletágak képezik

- előlegez értékpapírokra, arany- és ezüst pénzekre;
- zálogkölcsönök nyújtása ingóságokra, valamint ingatlanokra;
- váltók, utalványok s üzleti más kötevények le- és viszleszámítása;
- értékpapírok, arany- és ezüst-pénzek, mindennemű áruk és ingatlanok vásárlása és eladása saját és idegen rovására;
- pénzeknek, váltóknak és értékpapíroknak folyószámlára elfogadása;
- pénzbetételek kamatozás melletti elfogadása takarékpénztári könyvecskére, pénztárjegyekre vagy kötelezvényre.
- jelzálogkölcsönök eszközlése 5000 forinttól kezdve felfelé;
- követelések, utalványok átvétele, behajtása.

KÖZGAZDASÁG.

Az aratás eredménye.

A kereskedelmi miniszter az aratás eredményéről egy lehetséges alapos hozzávetőleges kimutatást kívánt s ezt a következő módon állította össze: A bevetett terület a közigazgatási hatóságok közlata felvétele alapján, községenként gyűjtetett s az orsz. magy. kir. statisztikai hivatalban állított össze. A termés hektoliterekben mutatott ki, könnyebb áttekintést végett azonban métermázsákra számított át.

1 hektoliter	buzára	0-80 métm.
1 „	rozsrá	0-72 „
1 „	árpára	0-64 „
1 „	repceére	0-65 „
1 „	zabára	0-39 „
1 „	tönkölyre	0-80 „
1 „	kétszeresre	0-74 „

A termést jelző szorzók állandó gazdasági tudósítók által jelentettek be a miniszteriumnak. A főeredmény a következő:

Magyarországon (Horvát-Szlavonia nélkül.)	leartott	buza	4335,139	kataszt. hold
„	rozsa	2.246,491	„	„
„	árpa	1.687,190	„	„
„	repce	165,752	„	„
„	zab és tönk.	1.741,652	„	„
Összesen:		10.176,224	kat. hold.	

E körülbelül 10 millió holdan termett: buzsa holdanként 8-57 mázsa, összesen 37.144,497 mm.
rozsa s kétszeres holdanként 6-92 mázsa, összesen 15.537,860 mm.
árpa holdanként 7-69 mázsa, összesen 12.982,911 mm.
repce holdanként 3-93 mázsa, összesen 651,861 mm.
zab és tönköly holdanként 5-36 mázsa, összesen 9.328,324 mm.

Óhajtanádó levén, hogy legalább a buzára nézve nagyjából is hozzávetőleg megítélhessük, mennyi marad e termésből fölöslegül, vagyis kivitelre, a következő, mindenesetre csak aproximativ számítás eszközölhető.

Magyarország 13-5 millió lakosságából leszámítandó mintegy 2-5 millió, mely kukoricával táplálkozik. Számításba veendő továbbá 3 millió inkább rozst és kétszerest fo-

gyasztó lakos. De a fennmaradó lakosság is az oly években, melyekben kivétel van, inkább rozst és kétszerest fogyaszt. Ez okból, mint főbb kenyérterményt, a rozst és kétszerest is számításba kell vennünk.

E szerint a következő számítás állítható fel.

Buzából szükségeltetik: vető magnak 4.335,000 holdra mintegy 2.000,000 métert.

kenyérnek 8 millió lakos a 3075 hekt. a 80 kgr. 19.680,000 mm. buzaszükséglet összesen 21.680,000 mm.

A búzatermés 37.144,497 mm., maradna fölösleg búza mintegy 15.450,000

Rozs és kétszeresből szükségeltetik: vetőmagnak 2.246,000 holdba, mintegy 1.100,000

kenyérnek 3 millió lakos a 3075 hekt. a 72 kgr. 6.642,000

rozsa és kétszeres szükséglet összesen 7.742,000

A rozstermés 15.537,860 mm., maradna fölösleg rozsa és kétszeres mintegy 7.750,000

Miután a rozsa és kétszeres fölösleg valószínű, hogy nagyobb részben az országban fog elfogyasztatni, annyival kevesebb búza szükségeltetik, a két rendbeli fölösleg együttes mennyisége, mintegy 23.200,000 mm-za nagyobb részben, mint búza fog kivitetni.

Ha a burgonya jó termést fog szolgáltatni, valamint más nagyban fogyasztott élelmi szerek jól sikerülnek, ezek ismét emelhetik, ellenesetben csökkenthetik a kivitelre fennmaradó kenyértermények mennyiségét.

— **A Nemzetközi vagonkölcsönző-részenyvtársulat** ma alakult meg Budapesten. Az összes beszerzendő kocsiakizlet kizárólagosan új, legjobb szerkezetű vagonokból fog állani. Az alapítók egyelőre a részvényeket megtartani szándékoznak, s azoknak finanszírozásával csak később fognak piacra lépni.

— **A magyar műipari minták** terjesztésére Budapesten alakult ideiglenes bizottság tegnapelőtt megtartott ülésén elhatározta, hogy a fővárosi műiparosokhoz, az ügy felkarolása érdekében, felhívást intéz, hogy a műiparosok, mint a műépítészek közt gyűjtést indít azon célból, hogy eredeti, magyar műipari mintákra díjakat tűzessen ki és ez által a versenyt e téren emelhesse. Végül elhatározta a bizottság, hogy a helybeli műépítészeket egy ez ügyben október hóban megtartandó nagy értekezletre fogja egybehívni, az e téren tapasztalt hiányok és a további teendők megbeszélése végett.

Mérlegek.

A magyar jelzálog-hitelbank félévi mérlege, melyet a következőkben közrebocsátunk, 386,277 forint 31 krajczár tiszta jövedelmet tüntet föl, mely kizárólag a bank folyó üzleteiből származik és pro rata temporis mintegy 6 és fél százalékos kamatozásnak felel meg aranyban. Ezen eredményhez a zálogleveleken való nyereség csak annyiban járult, a mennyiben ily czimletek f. év június végéig tényleg elkelték, míg a tárczában maradt záloglevelek a f. évi jun. 30-iki árfolyamon alól, illetve a beszerzési ár mellett vétettek fel. A mérleg a következő tételekből áll: Bevételek: nyereségátvitel 1881-ről 20,211-48 frt, jutalékok és egyéb jövedelmek a jelzálog- és banküzletből 119,040 frt 15 kr., kamatjövedelmek 323,421 frt 37 kr., nyereség külföldi váltókon 4,954 frt 49 kr., összesen 467,627 frt 49 kr. — Kiadások: Igazgatási és kezelési összes költségek 55,106 frt 64 kr., adók és illetékek 23,643 frt 6 kr., az értékpapír-készlet árcsökkenése 2,600 frt 48 kr., összesen 81,350 frt 18 kr., a tiszta jövedelem tehát 386,277 frt 31 kr.

Az elért tiszta jövedelem annyival inkább figyelemre méltó, mert a banknak valamennyi a jövedelem alapját képező üzlete teljes negyven évre van kötve, eszerint ezek a következő évekre biztos, állandó tiszta jövedelemre garanciát nyújt. A banknak mintegy 4 millióra rugó értékpapírokra — mely kizárólag elsőbbségekből s járadékokból áll — június vége óta értékben emelkedett.

A tényleg valóított jelzálogkölcsönök fejében f. évi június végén 15,301,000 frt záloglevél volt forgalomban, ezenkívül községi

kölesönök több millió forint erejéig lettek lebonnyolítva.

A következőkben közrehozzuk a magyar lezártított és pénzváltó banknak az 1882. év I. feléről szóló mérlegét: Bevétel: nyereség átvitel az 1881. évről 102.121.81 forint, értékpapír- és értékpapírkamat-számla 125.348.68 forint, lombard és report-számla 103.692.62 forint, devise és készpénz-számla 40.665.49 forint, jutalék-számla 18.951.91 forint, — váltó lezártítottási számla 66.888.06 forint, az áruosztály nyeresége, a kiadások levonása után, 21.604.51 forint; összesen 479.273.08 forint. Kiadás: kamatszám 21.793 forint 86 k, az áruosztály kamatai 15.143.74 forint, adó 20.000 forint, fizetések, portó, táviratok alkuszdiák s egyéb költségek 83.798.50 forint, összesen 140.736.10 forint, ezzel a nyereség 1882. június 30-án 338.536.98 forint. — A kimutatott nyereség legnagyobb részét a folyó bank- és áruüzletből származik. A múlt évből származó átvitel az október nem vehető tekintetbe, mivel a még készletben lévő értékpapírok öszértéke — a f. évi június 30-iki árfolyamok az 1881. december 31-iekkel összehasonlítva — ezen átvitelt nagyrésztben fölemésztí.

Kolozsvári piac.

Kolozsvári baromvásár.

Augusztus 31.

Mai baromvásárunkon, közepes forgalom mellett, 125 db szarvasmarha adatott el. Fejős tehén 40 db, párja 140—180 f; meddő 35 db, párja 120—160 f; egy éves 38 db, párja 50—70 f; két éves 12 db, párja 60—90 f.

A kolozsvári kisegítő-takarék-pénztár-szövetkezet 1882. augusztus havi üzleti forgalma. Bevétel: Pénztári áthozatal 150,427 forint 4 k. 28 törzsbetét 1400 forint. Takarékbetételek 39,109 forint 91 k. Kamat és feldíj

8120 forint 88 k. Egyélti ház után 75 forint. Váltó-úrlapra 42 forint 35 k. 726 esetben visszafizetett kölcsönért 332,733 forint 11 k. Összesen: 531,908 forint 29 k. Kiadás: 719 esetben adott kölcsönért 317,262 forint 27 k. Betét visszafizetése 65,648 forint 99 k. Kifizetett kamatot betét után 51 forint 75 k, Segélyezésre 2 forint. Adóba 411 forint 35 k. Váltóúrlapra 50 forint. Tisztí fizetések 951 forint 67 k. Irodai kellékre 86 forint 19 k. Napi biztosi megjelölésre 84 forint. Pénztármaradék 147,360 forint 7 k. Összesen: 531,908 forint 29 k. Kolozsvárt, 1882. augusztus 31. Tauffer Ferenc vezér-igazgató. Gelth János fő-könyvvizető. Kozák Ede pénztárnok.

— Dél-Németország gabonatermeséről már régebben kedvezőtlen hírek érkeztek, de a kár, melyet a folytonos esőzés okozott, sokkal nagyobb, mintsem hitték. Nemcsak a gabona minősége, de a mennyisége is annyira nem felel meg a szerényebb várakozásoknak sem, hogy az ideai termés csakis „gyenge közepeszerűnek” mondható. az a vigasz is, hogy legalább a burgonyatermés lesz kiadóbb, — ma már részben veszendőbe ment. Dél-Németország nyugati részén a burgonya rothadni kezd, ellenben Észak-Németország homokos talaján a burgonya elég jól áll. Mind a mellett Dél-Németországnak az idén rendkívüli nagy mennyiségű gabona- és burgonya bevitelre lesz szüksége és mert a legközelebb fekvő Csehország ideai termése szintén nem sikerült, Dél-Németország, főleg Magyarországra lesz utalva. E reánk nézve kedvező alakulás eredményét csak egyetlenegy dolog veszélyezteti: — a vasutaink forgalmában beállt fennakadás.

Magyarország áruforgalma június havában. Az áruforgalmi statisztika június havi kimutatása szerint volt a behozatal 20,046.794 forint, a kivitel 25,512.257 forint, a kivitel tehát 5,465,463 forinttal múlja felül a behozatalt. Az egyes országok a következő összegekkel szerepelnek külkereskedelmünkben:

	Behozatal oszt. ért. forintban	Kivitel oszt. ért. forintban
Ausztria	15,139.653	17,704.339
Németország	1,616.838	3,095.459
Svájc	5.627	398.290

Olaszország	84.338	318.919
Franciaország	31.217	788.847
Belgium és Hollandia	13.097	115.712
Oroszország	147.710	116.196
Bosznia és Hercegovina	6.613	322.748
Románia	2,001.276	550.521
Szerbia	575.422	309.166
Balkán-félsziget	112.178	209.946
A többi államok	186.814	87.647

Az egyes cikkek forgalmát árucsoportok szerint a következő számok tüntetik föl:

	Behozatal oszt. ért. forintban	Kivitel oszt. ért. forintban
Gyarmatárú és déli gyümölcs	634.527	515.921
Dohánygyártmányok és dohány	350.213	721.447
Kerti és mezői termények	2,736.124	9,261.696
Állatok és állati termények	957.139	4,504.657
Zsiradékok és zsíros élelmiszerek	436.165	312.917
Italok és éledelek	366.844	1,273.329
Tüzelő, építő és műanyagok	526.034	1,886.099
Gyógyszer, illatszert stb.	917.798	419.178
Szővő- és kötőanyagok és fonál	667.926	3,158.050
Szött és kötött árúk, ruházatok	5,203.497	804.193
Áruk sőtéből stb.	360.967	208.695
Kautsuk, guttapercha stb.	1,174.642	346.252
Fa, csont stb. árúk	786.109	225.091
Fémek és fémárúk	2,051.656	723.353
Kocsik számk stb.	16.657	3.386
Mű- és hangszerek stb., gépek	1,298.874	176.355
Konyhasó, vegyeszeti árúk stb.	655.582	505.357
Irodalmi és műtárgyak	108.449	37.879
Hulladékok	47.591	429.402

Budapesti árutözsde.

(Augusztus 31.)

Árutözsde. Buzát ma mérsékelt kintálta, a hangulat lanyhább, elkelt 14000 mm., az árak 1—10 krral alacsonyabbak, Tengeri 5—10 krral olcsóbb, a többi gabonaműnek ára tartott. A mai napon történt vásárlások közül következő kitételek jutottak tudomásunkra:

Buza, tiszavideki 100 mm. 82 kls és 300 mm. 80 kls 10 ft 15 kr, 100 mm. 82 kls, 100 mm. 80.5 kls, 100 mm. 80 kls és 100 mm. 79 kls 10 ft 27¹/₂ kr, 300 mm. 81.8 kls 10 ft 35 kr, 500 mm. 81.2 kls 10 ft 30 kr, 300 mm. 81 kls 10 ft 40 kr, 100 mm. 76 kls 10 ft 25 kr, 900 mm. 80 kls 10 ft 20 kr, pestvidéki 100 mm. 78 kls 9 ft 75 kr, 100 mm. 78.7 kls 10 ft 200 mm. 78.5 kls 10 ft 20 kr, 800 mm. 78.5 kls 10 ft 15 kr, becskerek 3500 mm. 80 kls 10 ft 20 kr, Baja 700 mm. 80 kls 10 ft 20 kr, 1500 mm. 78 kls 9 ft 95 kr, Duna 860 mm. 77 kls 9 ft 40 kr. Oláh 300 métermázsza 76.5 kls 8 ft 50 kr.

Rozs 300 mm. 7.30, 200 mm. 7.25. Árpa 400 mm. 6.00, 250 mm. 6.20. Kukorica oláh 500 mm. 8.50. Határidőüzlet: Szokványbuza tavaszra 9.52 p., 9.55 á., őszre 9.34 pénz 9.36 áru. Zab tavaszra 6.25, p., 6.27 áru, őszre 6.12 p., 6.16 áru. Kukorica máj-juniusra 5.90 pénz, 5.92 áru.

Felelős szerkesztő:

AJTAI K. ALBERT.

Laptulajdonosok:

K. PAPP MIKLÓS ÖRÖKÖSEI.

NYILTTÉR.)*

Nyilatkozat.

Alőlirottak kijelentjük, hogy Törös Tivadar ur megbízásából, ma délelőtti megjelenésünk Mátrai B. Béla urnál és előadtuk, hogy Mátrai B. Béla urnak a „M. Polg.” tegnapi számában foglalt s Törös Tivadar urhoz intézett provokálására, Törös ur kész lesz tőle elégtételt kérni, mihelyt a Balogh György ural szemben elintézetlen lovagiassági ügyét, kifogástalan módon elintézettné bizonyítja be. Mindaddig elégtételadásra képtelennek tartja.

Mátrai ur ezt tudomásul vette.

Kolozsvárt, 1882. szeptember 1.

Magyary Mihály.
Nérey Ernő.

* E rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.

H I R D E T É S E K.

Birtokrendezési hirdetmények.

Sz. 2528—1882. (572 1—3)

Hirdetmény.

A székelő-udvarhelyi kir. törvényszék közhírré teszi, hogy báró Kemény Béla által a SZENT-ERZSÉBETHI határ tagosítása iránt beadott kérvény tárgyalására határnapul 1882. évi október hó 12. napja reggeli 8 órára Szent-Erzsébeth községbe a község házához kitűzetett, melyre a szent-erzsébethi összes birtokok oly figyelemmel kísértetnek meg, hogy a kérvényt ezen kir. törvényszéknek megtekinthetik, és hogy a meg nem jelent felek ugy tekintetnek, mint a kik a tagosításba beleegyeznek.

A kir. törvényszéknek Sz.-Udvarhelytől 1882. augusztus 19-én tartott üléséből.

A kir. törvényszéki elnök ur helyett
ILYÉS FERENCZ,
kir. tszéki bíró.

Szám 9289—1882.

(564 3—3)

Árlejtési hirdetés.

1. Az apahida-kolozsi utra 350 kmtr rostátlan kavics termelése és szállítása a 4 forint, összesen 1400 forint.

2. A teke-szilvási út teke-n-nyulasi szakaszára 10—12 kméter közé 150 kavicsalom szállítandó a tekei patakából, melynek előirányzati ára a 9 forint 24 k, összesen tesz 1386 forint.

3. Az o-gyeres-méhesi utra, a felső-szováti utra a felső-szováti kőbányából 188 kmtr kő szállítandó a 2 forint 50 k, összesen 470 forint.

4. A m-ludas-besztercei utra a báldi kőbányából 150 kmtr, kő szállítandó a 1 forint 30 k, összesen 195 forint.

5. A gyeke-p-kamarási utra 318 kmtr. kő szállítandó a gyekei bányából a 1 forint 20 k, összesen 381 forint o. é.

Ezen szállítások árlejtés útján f. évi szeptember hó 7-én a legutányosabb ajánlkozónak fognak kiadatni.

Vállalkozni szándékozók felhívának, hogy ezen napra d. e. 11 óráig 5% bántapénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlatot (offer)-adjanak be hozzám, melyben ki legyen tüntetve, hogy melyik útvonalon leendő szállításra ajánlkozik.

A bántapénz a fennirt előirányzati árak után számítandó. A részletes feltételek az aljegyzői irodában addig is megtekinthetők.

Kolozsmegye alispánjától.

Kolozsvárt, 1882. augusztus 28-án.

GYARMATHY MIKLÓS, m. p.
alispán.

5012. ex 1882. M. I. számhoz.

(571 1—3)

Hirdetmény.

A beszttercei és szászvárosi cs. és kir. katonai csapat-kórházak vendéglozserü élemezésének az 1883. évi január 1-től december végéig — esetleg 1885. évi december végéig leendő biztosítása iránt a nagy-szebeni cs. és kir. katonai hadbiztosságnál f. 1882. évi szeptember 21-én ajánlat-tárgyalás fog tartatni, melyre a vállalkozni kívánók írásbeli ajánlataik benyújtására ezennel meghívának.

E vállalat minősége és terjedelme, illetőleg a körülbelüli évi szükségletnek, valamint a szerződési feltételeknek közelebbi adatai a nevezett csapat-kórházaknál vagy pedig a katonai hadbiztosságnál megtekinthetők.

A bérőnek felmondási joga nincs.

Minden ajánlat 50 kros bélyeggel látandó el.

Az ajánlatok szorosán az illető kórházaknál és a hadbiztosságnál levő minta szerint szerkesztendő és pedig ugy az egyes étek-adagok, valamint a rendkívüli rendelmények (Extra Ordinatio) ár-ajánlatai számok és betűkben fejezendők ki. A piaci árakra való hivatkozás ár-ajánlatoknál, perczent engedmény mellett, nem fog tekintetbe vétetni. Az ajánlattevőknek továbbá a vállalat megnyerése esetén kötelezniök kell magukat a betegek és szolgálati (vezényelt) személyzet élemezéséről, létrejövő mozgósítás esetén is gondoskodni. Az ezen viszonyból kifolyólag esetleg kívánt áremelések az ajánlt árakhoz százalékokban csatolandók. Azon pályázók, kik a kezelő bizottság vagy a katonai igazgató hatóság előtt még ismeretlenek, megbízhatóságukat és képességüket igazolni tartoznak. A szükséges igazolványok kiállítására minden a kereskedelmi lajstromokban bejegyzett czégre nézve, a kereskedelmi és iparkamarák, vállalkozókra és oly egyénekre nézve pedig, kiknek czégjük nincs, a gazdasági egyletek hivatják.

A megbízhatósági és képességi bizonyítványok elnyerhetése végett az illető felek kereskedelmi és iparkamaráknál, illetőleg a legközelebbi gazdasági egyleteknél idejekorán kérelmezzenek és a bizonyítvány kiállításához szükséges bélyeggyvet mellékeljék.

A kérelemben a pályázó vezeték-, keresztnéve, tartózkodási helye és üzletága mellé a tárgyalást vezető hivatal, a nyilvános tárgyalás napja, végül a biztosíték minősége és mennyisége tisztán kiírandó.

E bizonyítvány a kereskedelmi és iparkamara, illetőleg a gazd. egyesület által hivatalos pton a nagy-

szebeni katonai hadbiztossághoz küldetik, hol a tárgyalás megejtetni fog, a félnek ellenben válasz szolgáltatni ki, mely az ajánlathoz melléklendő leszen. A bizonyítvány netáni elkészésének következményei azonban minden esetben a fél kárára esnek.

A beszttercei csapat-kórház élemezésére teendő ajánlatnál 410 forint, a szászvárosi csapat-kórház élemezésére teendő ajánlatnál pedig 260 forint óvadék melléklendő.

A vállalatot megnyerő fél ajánlatának elfogadása esetén óvadékát még a szerződés életbeptetése előtt biztosíték gyanánt két annyira tartozik kiegészíteni. Mulasztás esetén pedig jogot nyújt a katonai igazgatásnak az esedékes kártérítést a szerződés első havában visszatartatni.

Az ajánlatoknak f. évi szeptember 21-én délelőtti 10 óráig a hadbiztossági irodába mulhatlanul be kell érkezniök.

Nagy-Szebenben, 1882. évi augusztus 28-án.

Cs. és kir. katonai hadbiztosság.

Sz. 2869—1882.

(570 1—3)

Hirdetmény.

A Görgényben székelő mocsári m. k. erdőgondnok-sághoz tartozó mocsári 23—75 táblákon 2400 holdon termett tölgymakk 2400 ft. és a dobresti m. k. erdőgondnok-sághoz tartozó Korbert felőli, Vidán inneni, Vidán túli és dobresti erdőkben 1000 holdon termett bükkmakk 750 forint kikiáltási áron felül, írásbeli zárt ajánlatok útján, el fog adatni.

A termési területek 1882. évi október 1-től 1883. évi márczius hó végéig terjedő időre engedtetnek át a vevőnek.

Az írásbeli zárt ajánlatok, ha azok 10% bántapénzzel terhelve, ajánlat számmal és betűkkel jelezve, bélyeggel és azon záradékkal ellátva lesznek, hogy versenyző az árverési és szerződési feltételeket ismeri, és magát azoknak alá veti, — ezen erdőgazgatóságnál csak bezárólag f. é. szeptember 11-én reggeli 10 óráig lesznek elfogadhatók.

Netalan mindkét bértárgyra versenyzők felhívának, hogy ajánlataikat külön-külön nyujtsák be.

Az ezen bérletekre vonatkozó szerződési feltételek a kolozsvári m. k. erdőgazgatóság, — a mocsári és a dobresti m. k. erdőgondnok-ság irodájában megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1882. augusztus 31-én.

M. kir. erdőgazgatóság.

Demeter József

ajánlja a t. közönség becses figyelmébe dús-
választékú

HAZAI IPARCZIKKEIT,

NORINBERGI-,

diszmű- és rövidárak,

ugyszintén e szakmába vágó többnemű igen iz-
léeses árukkal felszerelt

RAKTÁRÁT.

A legújabb kiállítású iskola-táskák fu- és
leány-gyermekek részére, valamint többnemű iskolai
eszközöket legutányosabb határozott árban.

Postarendelvényeket gyorsan és
pontosan eszközöl.

Kolozsvárt, főtér Br. Radák-ház.

Tisztelettel

Demeter József.

(567 2—12)

Egy jó házból való ifju

tanulónak felvétetik

Novák Victor

(561) fűszerkereskedésébe Kolozsvárt. (3—3)

Számos tekintélyes sveitzi, német és osztrák orvos, továbbá számos orvosi szaklap egyező véleménye alapján, a Schaffhausenben lakó Brandt Rich gyógyszerész által sveitzi gyógynövényekből készített sveitzi labdacokat, melyek szerencsés összetételük folytán a nélkül, hogy a test ártalmára volnának, minden esetben, a hol gyenge széklettel, epe- és nyákkiürítések, vértisztítás, az egész emésztőszervek clonkítása, erősítése kell, mint biztos, fájdalom nélkül ható első gyógyszer mindenkinél legmegelőzhető ajánlatjuk.

Vételkor Brandt Richard gyógyszerész sveitzi labdacai kéréndők, melyek bádagszelenczékben adatkak és pedig 50 szem 70 kr. és kisebb próbadohoz 15 szemmel 25 kr. o. é. A valódi sveitzi labdacok minden szelenczében a fentjelzett raggy van fehér sveitzi kereszt vörös mezőben, a készítő névaláírásával. — A használati utasítás az alább jelzett gyógyszertárakban ingyen kapható.

KAPHATÓ KOLÓZSVÁRT Wolff János és Székely Miklós gyógyszertárakban. Maros-Vásárhelyt Bernády D. N. Szebenben Teutsch, Brassóban Miller Gy., N.-Váradon Nyiri Gy. gyógyszerész uraknál, valamint csaknem minden gyógyszertárban.

(430 8—9) a

Forint 213,550 forint

összes értéke a

Trieszti nagy sorsjáték

1000 nyereményének

első főnyeremény, arany vagy készpénz 50.000 forint

második nyeremény, arany vagy készpénz 20.000 forint

harmadik nyeremény, arany vagy készpénz 10.000 forint

ezen kívül tartalmaz e sorsjáték még egy nyereményt 10.000 frt, négy nyereményt 5000 frt értékben, 5 egyenkénti 3000 frt, 15 egyenkénti 1000 frt, harmincz egyenkénti 500 frt, ötven egyenkénti 300 frt, ötven egyenkénti 200 frt, száz egyenkénti 100 frt, kétszáz egyenkénti 50 frt, ötszáz egyenkénti 25 frt értékű nyereményt. Továbbá több más mellék-nyeremény a kiállítók által ajándékozott kiállítási tárgyakban.

Egy sorsjegy ára 50 kr.

Elárusítások átvétele eszközölhető a helybeli m. kir. sós nagyáruházban

Fischer Vilmos urnál

Kolozsvárt, b.-közép-utca 15. sz.

Egyes sorsjegyek megrendelésénél postaköltségre (525) 15 kr. küldendő. (5—10)

GUTJAHR és MÜLLER

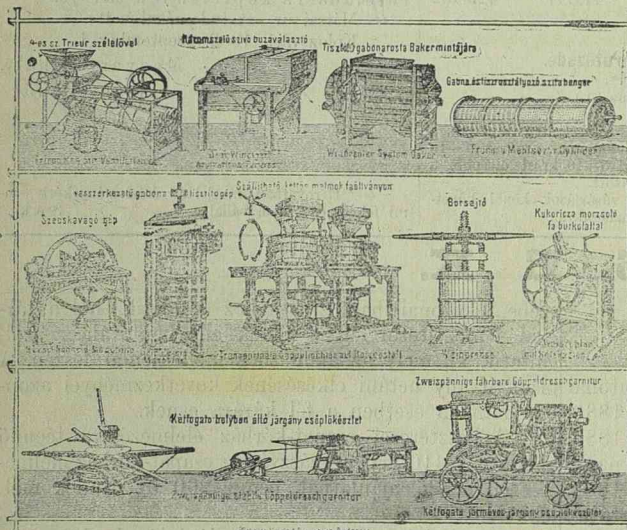
BUDAPESTEN.

(360 13—30)

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár

(ezelőtt BROGLE J. és MÜLLER)

a Margithid közelében, ajánlják szolid szerkezetű és javított gyártmányukat mint:

Trieurőkgazdaság száma:

Járgány-csépőgépek,
Szelelő-rosták,
Kukorica-morzsolók,
Szecskavágók,
Borsajtók.

Különlegességek mal-
mok számára:

Duplamalmok,
Malom trieurehengerek,
Gabona osztályzó hengerek,
Koptatógépek,
Dara választógépek,
Tararók, Detachurók.

Malom alkatrészek:

Transmissiók,
Szikerek.

Rostalemezek:

Csépőgéprosták,
Liszthenger rosták,
Koptató-lemezek,
Ráspoly-lemezek sat.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

Gyári raktár és képviselőség Kolozsvárt SUCHAN VENCZEL urnál.
(külmagyar-utca 42. szám.)

Hirdetéseket

a legolcsóbb árban
elfogad a kiadóhivatal.

Franck Henr. és fiai

LUDWIGSBURGBAN.

cs. és kir. gyárak

LINZBEN.

VALÓDI FRANCK-KÁVÉ

a LEGERŐSEBB, LEGSZAPORÁBB és LEGOLCSÓBB

PÓTKÁVÉ.

2—3 kanál SZEMESKÁVÉHOZ 1 kanál Frank-kávé teendő,
mi által táplálabb, erősebb és ízletesebb kávét nyerünk, mint 4 kanál
tisztán szemes kávéból.

Mindig friss minőségben kapható az ország
minden városának minden fűszerkereskedésében.

(473 6—10)

SCHUTZ-MARKE

Üzlet nagyobbítás tetemesen leszállított árak mellett!

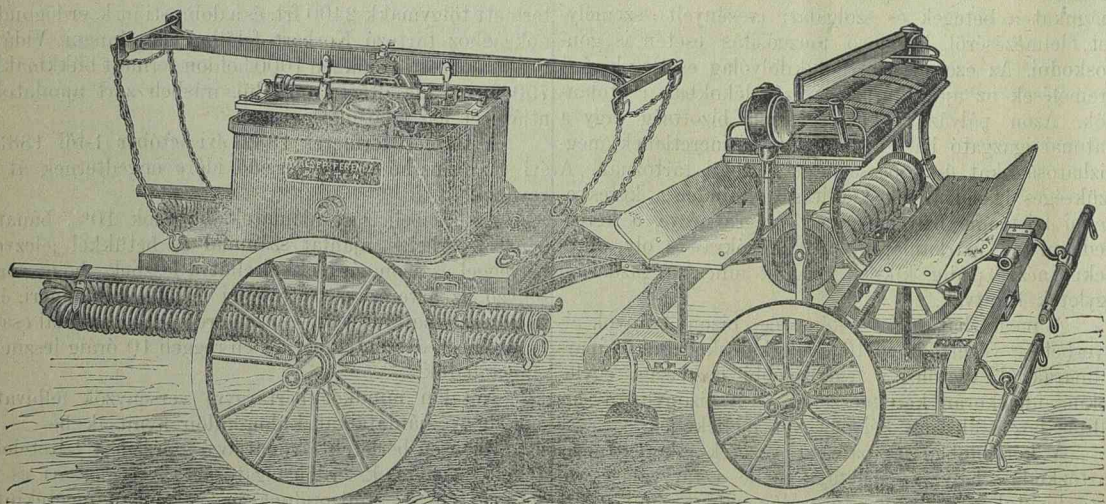
WALSER FERENCZ

(440 16—*)

első magyar gép- és tűzoltó-szerek gyára, harang- és ércöntődjének

erdélyrészi fióktelepe Kolozsvárt, belmonostor-utca 12. szám.

Ajánlja dús felszerelt raktárát tűzi- és kerti-fecskendők és tűzoltó felszerelvényekből, vízművi osztályát utcái, házi, kerti fecskendők-kutak, vízvezetékek, gőz- és zuhany-fürdők berendezésére és minden vízművi munkálatok kiviteléhez úgy helyben, mint vidéken a hozzávaló kellékekkel. Szerelő-műhely s szakavatott munkaerővel készségesen szolgál.

STEIN JÁNOS

erdélyi muzeum-egyleti könyvtár,
könyv- és zeneműkereskedése

Kolozsvárt.

Közel 50 év óta fennálló zeneműkereskedésem, mely a zeneirodalom terén történő legújabb mozzanatokat figyelemmel kíséri és azzal folyton lépést tart, utóbbi időben annyira tul lett halmozva újabb és jeles zeneművekkel, hogy kénytelen vagyok azokat hely szűke miatt

rendkívül leszállított áron
elárusítani.

20 darab különféle zenemű leszállított ára, zongorára, közöttük szalondarabok, tánczok, klasszikusok sat. sat.

10—15 frt boltiár helyett

CSAK 2 FORINT.

Vidéki megrendelések utánvétellel azonnal és pontosan teljesítenek.

Mindenemű zeneműjegyzékek ingyen és bérmentve.

A legújabb zenedarabok azonnal kaphatók és szívesen küldetnek házhöz, vagy vidékre választás végett.

Stein János

(569 2—10)

zeneműkereskedése Kolozsvárt.